

ข้อเสนอโครงงานวิศวกรรมไฟฟ้า วิชา 2102499

วงจรแปลงผันสำหรับแผ่นพื้นเก็บพลังงานด้วยระบบขับเคลื่อนเครื่องจักร
ไฟฟ้าซิงโครนัส

**A Power Converter for Energy-Harvesting Floor using Synchronous
Machine Drive System**

นายคณิตพันธ์ จันทร์ภักดี เลขประจำตัว 6030062521
อาจารย์ที่ปรึกษา รศ. ดร. สุรพงศ์ สุวรรณกวิน

ภาควิชาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะวิศวกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2563

บทคัดย่อ

ในอดีตโครงการแผ่นพื้นเก็บพลังงานมีวัตถุประสงค์ในการนำพลังงานกลซึ่งเกิดจากการกระทำของมนุษย์มาแปรรูปเป็นพลังงานไฟฟ้าผ่านกลไกทางกลและเครื่องจักรไฟฟ้าซึ่งโครนัสชนิดแม่เหล็กถาวร ต่อมาจึงมีการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของแผ่นพื้นเก็บพลังงานผ่านการปรับปรุงกลไกทางกลและองค์ประกอบเชิงไฟฟ้าเพื่อให้พลังงานที่กักเก็บไปยังแบตเตอรี่มีค่าสูงที่สุด โดยในโครงการนี้มีจุดประสงค์เพื่อออกแบบวงจรแปลงผันสำหรับแผ่นพื้นเก็บพลังงานของระบบขับเคลื่อนเครื่องจักรไฟฟ้าซึ่งโครนัส ซึ่งวงจรแปลงผันดังกล่าวทำหน้าที่จัดการพลังงานผ่านอัลกอริทึมการติดตามจุดทำงานสูงสุด โดยในช่วงต้นของโครงการจะเป็นการจำลองการทำงานของระบบด้วยโปรแกรม MATLAB/Simulink เพื่อเป็นการตรวจสอบผลลัพธ์ จากนั้นจึงพัฒนาต่อไปยังการทำงานของระบบด้วยอุปกรณ์จริง

คำสำคัญ: แผ่นพื้นเก็บพลังงาน, เครื่องจักรไฟฟ้าซึ่งโครนัสชนิดแม่เหล็กถาวร, หลักการการติดตามจุดทำงานสูงสุด

Abstract

In the first place, the purpose of Energy-Harvesting Floor project was to generate an electrical energy from a human's step by using Permanent-Magnet Synchronous Machine and some mechanical components. Afterward, the efficiency of Energy-Harvesting Floor was improved by the improvement of mechanical and electrical components to maximize the energy that transfer to a battery. In this project, we designed a power converter for Energy-Harvesting Floor using synchronous machine drive System which was designed based on the Maximum Power Point Tracking algorithm. In the beginning, we simulated the whole system by using MATLAB/Simulink to ensure the result. The system was improved to the real hardware afterward.

Keywords: Energy-Harvesting Floor, Permanent-Magnet Synchronous Machine, The Maximum Power Point Tracking algorithm

สารบัญ

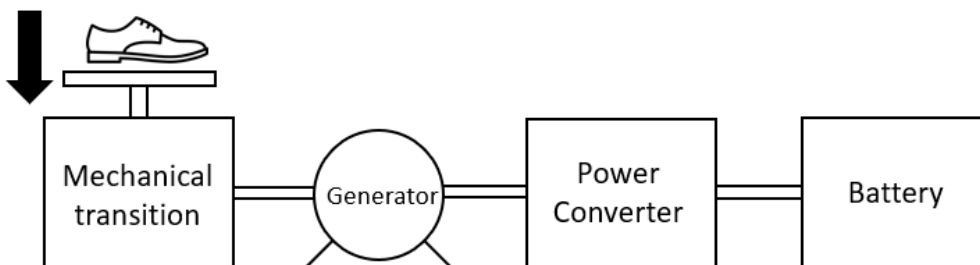
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ก
สารบัญ	ข
1. บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของโครงงาน	1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงงาน	2
1.3 ขอบเขตของโครงงาน	2
1.4 ผลลัพธ์ที่คาดหวังจากโครงงาน	3
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	3
2. หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	4
2.1 รายละเอียดและหลักการทำงานของแผ่นพื้นที่เก็บพลังงาน	4
2.2 หลักการทำงานของเครื่องจักรไฟฟ้าเชิงโครนัสชนิดแม่เหล็กถาวร	5
2.3 หลักการเบื้องต้นเกี่ยวกับขั้นตอนวิธีการติดตามจุดทำงานสูงสุด (Maximum Power Point Tracking; MPPT) สำหรับวงจรการกักเก็บพลังงาน	8
2.4 หลักการเบื้องต้นเกี่ยวกับเทคนิคการปรับความกว้างพัลส์ที่ควบคุมสวิตช์ (Pulse Width Modulation) และวงจรอินเวอร์เตอร์สามเฟส	11
2.5 อุปกรณ์ที่ใช้ในระบบจริงและข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ MATLAB/Simulink Embedded Coder และ Texas Instruments C2000 Processors Support Package	12
2.6 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับบอร์ด BOOSTXL-3PHGaNIInv	14
3. ผลลัพธ์ของโครงงานและการอภิปรายผล	16
3.1 การทดลองการจำลองการทำงานของระบบด้วยโปรแกรม MATLAB/Simulink (Model-in-Loop; MIL)	16
3.2 การทดลองการจำลองการทำงานของระบบเมื่ออัลกอริทึม MPPT ทำงานผ่านบอร์ดไมโครคอนโทรลเลอร์ C2000 (Processor-in-Loop; PIL)	18
3.3 การทดลองการทำงานของอุปกรณ์ต่อพ่วงที่สำคัญของบอร์ดไมโครคอนโทรลเลอร์	19
3.4 การทดลองการทำงานของบอร์ด BOOSTXL-3PHGaNIInv	21
3.4.1 การทำงานของวงจรตรวจวัดแรงดัน	21
3.4.2 การทำงานของวงจรอินเวอร์เตอร์สามเฟส	23
3.4.3 การทำงานของวงจรตรวจวัดกระแส	24
4. บทสรุป	25
4.1 สรุปผลการดำเนินการ	25

4.2	ข้อเสนอแนะ	26
5.	กิตติกรรมประกาศ.....	26
6.	เอกสารอ้างอิง	27
7.	ภาคผนวก.....	28
7.1	ภาคผนวก ก.	28
7.2	ภาคผนวก ข.....	30
7.3	ภาคผนวก ค.	32
7.4	ภาคผนวก ง.....	34
7.4.1	บอร์ด TI BOOSTXL-3PhGaNInv	34
7.4.2	บอร์ด TI C2000 LAUNCHXL-F280049C	36

1. บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของโครงงาน

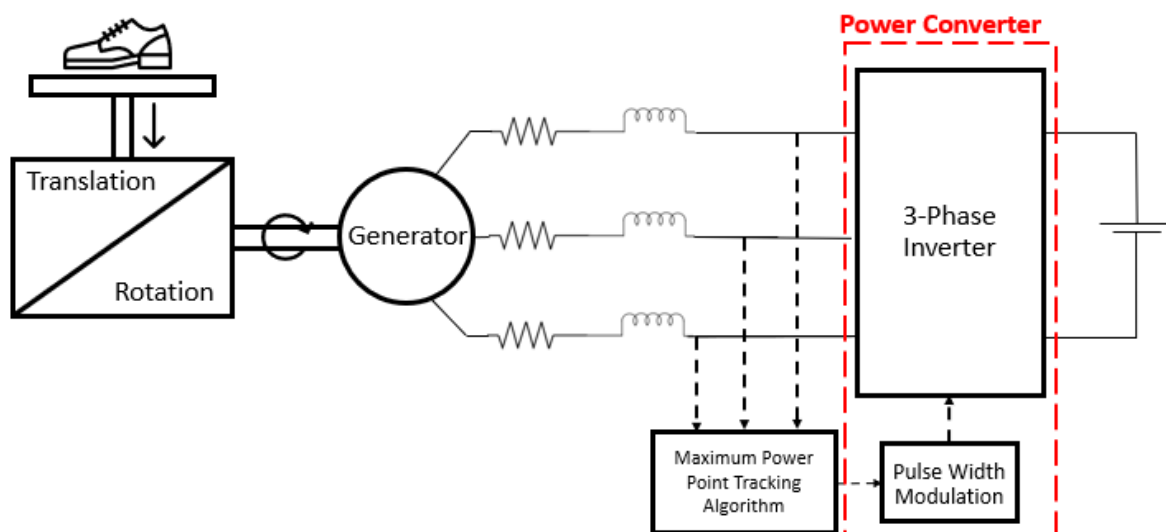
เนื่องจากนวัตกรรมโดยส่วนใหญ่มีความจำเป็นต้องใช้พลังงานไฟฟ้าในการทำงาน ส่งผลให้ในปัจจุบันมีความต้องการใช้ไฟฟ้าที่สูงขึ้น ซึ่งสะท้อนถึงค่าใช้จ่ายของผู้ใช้งานที่มากขึ้นเช่นกัน ดังนั้นจึงมีแนวความคิดในการผลิตพลังงานไฟฟ้าจากการแปรรูปพลังงานรูปแบบอื่นๆ ซึ่งเกิดอย่างเป็นประจำและไม่มีค่าใช้จ่าย เช่น พลังงานแสงอาทิตย์และพลังงานลม เป็นต้น ด้วยแนวความคิดดังกล่าวจึงมีการพัฒนาโครงงานแผ่นพื้นเก็บพลังงานขึ้น ซึ่งเป็นการผลิตพลังงานไฟฟ้าโดยอาศัยพลังงานกลจากแรงเหยียบของมนุษย์ผ่านกลไกทางกลและเครื่องกำเนิดไฟฟ้า แม้ว่าพลังงานไฟฟ้าที่เกิดขึ้นจะมีปริมาณไม่มาก (ประมาณ 350 มิลลิจูล [1]) แต่เพียงพอสำหรับการใช้งานในอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ขนาดเล็ก รวมถึงเป็นการใช้พลังงานจากแรงกระทำของมนุษย์ ซึ่งเกิดขึ้นเป็นปกติให้เกิดประโยชน์มากขึ้น

รูปที่ 1 กลไกการทำงานของแผ่นพื้นเก็บพลังงาน

โดยการทำงานของแผ่นพื้นเก็บพลังงานจะประกอบไปด้วย 4 ส่วนหลักดังแสดงในรูปที่ 1 ได้แก่ กลไกการเปลี่ยนแปลงการเคลื่อนที่เชิงกล (Mechanical transition), เครื่องกำเนิดไฟฟ้า (Generator), วงจรแปลงผันเชิงไฟฟ้า (Power converter) และแบตเตอรี่ (Battery) โดยหลักการทำงานของแผ่นพื้นเก็บพลังงานคือ กลไกการเปลี่ยนแปลงการเคลื่อนที่เชิงกลจะทำหน้าที่รับแรงจากการเหยียบของมนุษย์ และเปลี่ยนแปลงแนวการเคลื่อนที่จากเชิงเส้นไปสู่เชิงหมุน เพื่อนำแรงดังกล่าวไปขับเคลื่อนกำลัง (Prime mover) ของเครื่องกำเนิดไฟฟ้าเพื่อผลิตพลังงานไฟฟ้า และมีการจัดการองค์ประกอบเชิงไฟฟ้าให้เหมาะสมด้วยวงจรแปลงผันเชิงไฟฟ้าเพื่อนำพลังงานไฟฟ้าไปกักเก็บยังแบตเตอรี่ต่อไป

และเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของแผ่นพื้นเก็บพลังงานเพื่อให้พลังงานไฟฟ้าที่กักเก็บไปยังแบตเตอรี่มีค่าสูงที่สุด จึงมีการพัฒนากลไกการเปลี่ยนแปลงการเคลื่อนที่เชิงกลและการออกแบบวงจรแปลงผันเชิงไฟฟ้าที่เหมาะสม เช่น การเปลี่ยนกลไกแปลงการเคลื่อนที่เชิงเส้นไปสู่เชิงหมุนโดยใช้เกลียวนำ (Lead screw) แทนการใช้เกียร์กับเฟือง (Rack and Pinion) และการพัฒนาวงจรแปลงผันโดยใช้มอสเฟต (MOSFET) แทนสวิตช์กำลังเพื่อลดกำลังไฟฟ้าสูญเสียภายในระบบ เป็นต้น และเช่นเดียวกันในโครงงานฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของแผ่นพื้นเก็บพลังงาน โดยการออกแบบวงจรแปลงผันเชิงไฟฟ้าซึ่งอาศัยหลักการการติดตามจุดทำงานสูงสุด (Maximum Power Point Tracking; MPPT) เพื่อสร้างแรงดันขาออกของเครื่องกำเนิดไฟฟ้าที่เหมาะสม ซึ่งส่งผลให้พลังงานไฟฟ้าที่กักเก็บไปยังแบตเตอรี่มีค่าสูงที่สุด

รูปที่ 2 แผนภาพรวมการทำงานของแผ่นพื้นเก็บพลังงานเมื่อประยุกต์ใช้หลักการ MPPT

เมื่อนำหลักการ MPPT เข้ามาประยุกต์ใช้สำหรับการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของแผ่นพื้นเก็บพลังงาน แผนภาพรวมการทำงานของระบบจะเป็นดังรูปที่ 2 ซึ่งมีหลักการทำงานดังนี้ ระบบจะทำการตรวจจับกระแสและนำไปประมวลผลหาค่าแรงดันขาออกของเครื่องกำเนิดไฟฟ้าที่เหมาะสม โดยอาศัยหลักการ MPPT และสร้างแรงดันขาออกดังกล่าวด้วยวงจรอินเวอร์เตอร์สามเฟสด้วยหลักการควบคุมโดยการปรับความกว้างพัลส์ (Pulse Width Modulation; PWM)

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อศึกษาแบบจำลองทางคณิตศาสตร์และสร้างแบบจำลองพลวัตของระบบแผ่นพื้นเก็บพลังงานด้วยโปรแกรม MATLAB/Simulink เพื่อตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ก่อนนำไปประยุกต์ใช้กับอุปกรณ์จริง
2. เพื่อพัฒนาและสร้างอัลกอริทึมการติดตามจุดทำงานสูงสุดเพื่อให้กำลังขาออกมีค่าสูงที่สุด
3. เพื่อออกแบบวิธีการสร้างแรงดันขาออกที่ต้องการด้วยการควบคุมการทำงานของวงจรอินเวอร์เตอร์สามเฟสด้วยหลักการควบคุมโดยการปรับความกว้างพัลส์ที่ควบคุมสวิตช์

1.3 ขอบเขตของโครงการ

1. จำลองแบบจำลองการทำงานระบบด้วยโปรแกรม MATLAB/Simulink
2. ทดสอบการทำงานของระบบจริงด้วยการใช้บอร์ด C2000™ Piccolo™ MCU F280049C LaunchPad และ BOOSTXL-3PHGaNIInv
3. ในโครงการฉบับนี้ใช้เครื่องจักรไฟฟ้าเชิงโครนัสชนิดแม่เหล็กถาวร

1.4 ผลลัพธ์ที่คาดหวังจากโครงการ

1. พลังงานที่กักเก็บยังแบตเตอรี่มีค่าเพิ่มขึ้นภายหลังจากการใช้หลักการ MPPT ในการควบคุม วงจรแปลงผัน
2. สามารถประยุกต์ใช้วงจรแปลงผันที่ออกแบบกับระบบการทำงานจริงได้
3. แผ่นพื้นเก็บพลังงานสามารถนำไปใช้ในทางปฏิบัติได้จริง

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ตารางที่ 1 แผนการดำเนินงาน

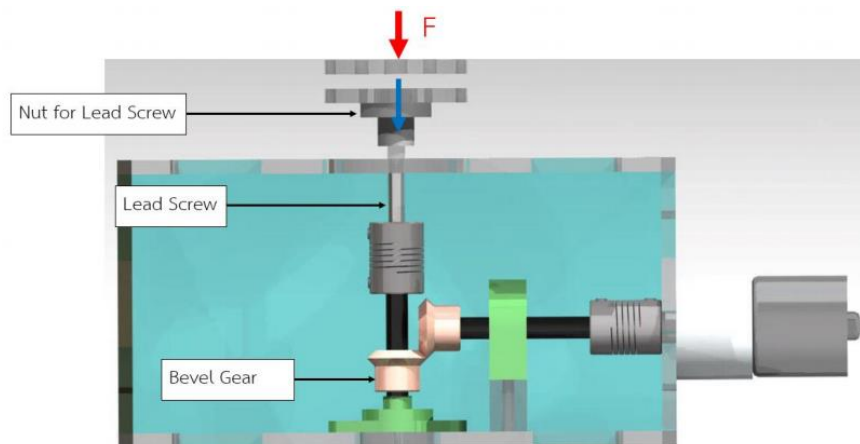
ขั้นตอนการดำเนินงาน	เดือน								
	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.
1. ศึกษาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อโครงการ									
2. ศึกษา Mechanical Model ของแผ่นพื้นเก็บพลังงาน (MATLAB Simulink)									
3. ศึกษา Synchronous machine dynamic model (MATLAB Simulink)									
4. ศึกษาและสร้าง Algorithms ในการจำลองแรงดันเพื่อชดเชยความเหนียวภายในของ machine (MATLAB Simulink) และวิเคราะห์ผลการจำลอง									
5. ศึกษา PWM เพื่อควบคุมการทำงานของ inverter ในการสร้างแรงดันจากผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 4									
6. ศึกษา Hardware ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาทดสอบใน Hardware ต่อไป									
7. ทดลองประสิทธิภาพของแผ่นพื้นเก็บพลังงานและวิเคราะห์ผล (ไม่ได้ดำเนินการ)									
8. วิเคราะห์และปรับปรุงส่วนต่าง ๆ เพื่อให้ได้ประสิทธิภาพที่ดีขึ้น									
9. เขียนรายงาน									

หมายเหตุ สีเทา คือ ความก้าวหน้าที่ยังวางแผนไว้

สีดำ คือ ความก้าวหน้าปัจจุบัน

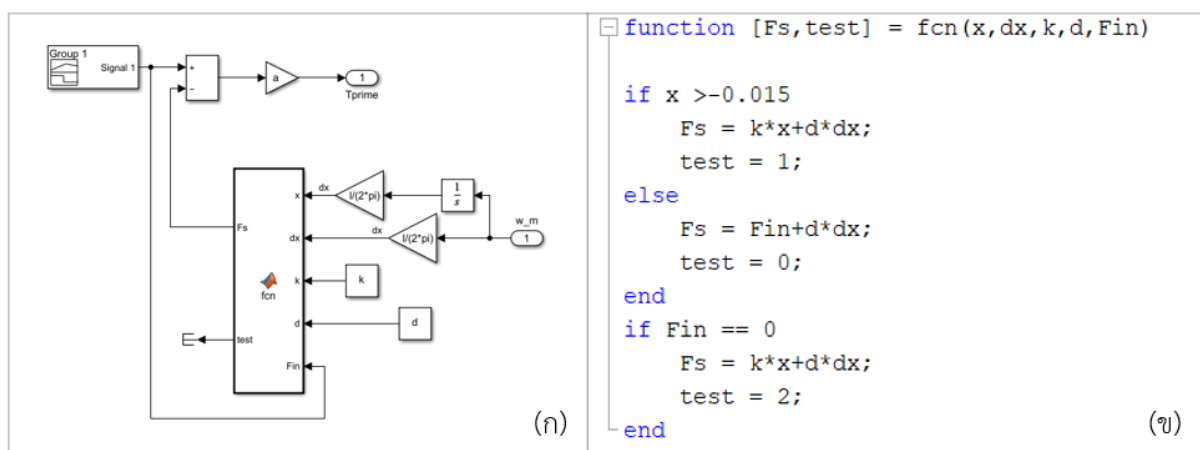
2. หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1 รายละเอียดและหลักการทำงานของแผ่นพื้นเก็บพลังงาน

รูปที่ 3 กลไกการทำงานของแผ่นพื้นเก็บพลังงาน [1]

กลไกทำงานของแผ่นพื้นเก็บพลังงานซึ่งในโครงการฉบับนี้แสดงไว้ดังรูปที่ 3 โดยมีหลักการการทำงานดังนี้ แรงจากการเหยียบของมนุษย์จะถูกส่งผ่านไปยังเกลียวนำ (Lead screw) เพื่อเปลี่ยนแนวการเคลื่อนที่จากการเคลื่อนที่เชิงเส้นไปยังการเคลื่อนที่เชิงหมุนในแนวตั้งฉากกับพื้นโลก และจากนั้นจะถูกส่งผ่านไปยังเฟืองดอกจอก (Bevel gear) เพื่อเปลี่ยนแนวการเคลื่อนที่เชิงหมุนไปยังแนวขนานกับพื้นโลกเพื่อนำแรงดังกล่าวไปขับเคลื่อนกำลังของเครื่องจักรไฟฟ้าต่อไป และภายหลังจากการเหยียบเสร็จสิ้นกลไกสปริงซึ่งอยู่ทั้งสี่มุมของแผ่นพื้นเก็บพลังงานจะทำหน้าที่ในการสร้างแรงต้านเพื่อให้แผ่นเหยียบกลับคืนสภาพไปยังตำแหน่งเริ่มต้นก่อนเกิดการเหยียบ

รูปที่ 4 (ก) แผนภาพไดอะแกรมการทำงานของแผ่นพื้นเก็บพลังงานโดยใช้โปรแกรม MATLAB/Simulink (ข) เงื่อนไขของฟังก์ชันการทำงานของแบบจำลอง

เนื่องจากในส่วนของแรกของโครงงานจะเป็นการจำลองการทำงานของระบบด้วยโปรแกรม MATLAB/Simulink ดังนั้นในส่วนนี้จะเป็นการข้อมูลเกี่ยวกับแบบจำลองการทำงานของแผ่นพื้นเก็บพลังงาน ซึ่งทางผู้จัดทำได้รับความกรุณาจากภาควิศวกรรมเครื่องกลในการส่งแบบจำลองมาให้ปรับใช้

ซึ่งมีแผนภาพไอะแกรมการทำงานบนโปรแกรม MATLAB/Simulink ดังแสดงไว้ในรูปที่ 4(ก) และ 4(ข) โดยแบบจำลองรับสัญญาณขาเข้าเป็นแรงเหวี่ยง ณ เวลาต่างๆ และประมวลผลส่งสัญญาณขาออกเป็นแรงบิดซึ่งจะทำหน้าที่ขับเคลื่อนกำลังของเครื่องจักรไฟฟ้าต่อไป

2.2 หลักการทำงานของเครื่องจักรไฟฟ้าซิงโครนัสชนิดแม่เหล็กถาวร

เนื่องจากในส่วนแรกของโครงงานฉบับนี้มุ่งเน้นไปเพื่อจำลองผลการทดลองโดยใช้โปรแกรม MATLAB/Simulink เป็นหลัก ดังนั้นในส่วนถัดไปจะเกี่ยวข้องกับการสร้างแบบจำลองของเครื่องจักรไฟฟ้าซิงโครนัสชนิดแม่เหล็กถาวรโดยใช้โปรแกรม MATLAB/Simulink

เนื่องจากค่าความเหนี่ยวนำภายในและฟลักซ์แม่เหล็กของเครื่องจักรไฟฟ้าซิงโครนัสชนิดแม่เหล็กถาวร มีค่าเปลี่ยนแปลงตามค่ามุมของโรเตอร์ ดังนั้นเพื่อความสะดวกในการพิจารณาแบบจำลอง จึงใช้แกนอ้างอิงเป็นการอ้างอิงแบบหมุนซึ่งหมุนด้วยความเร็วเดียวกันกับความเร็วโรเตอร์เพื่อให้ค่าต่างๆ ไม่ขึ้นอยู่กัค่ามุมของโรเตอร์ [2] โดยสามารถแปลงภาพระบบไปยังแกนอ้างอิงแบบหมุนได้โดยการใช้วงจรสมมูลสองเฟสดีคิว (Two-phase (d-q) equivalent circuit) โดยเริ่มต้นพิจารณาสมการแรงดันสามเฟสของเครื่องจักรไฟฟ้าซิงโครนัสชนิดแม่เหล็กถาวรดังสมการที่ 1, 2 และ 3

$$\begin{bmatrix} v_{un} \\ v_{vn} \\ v_{wn} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} R_s + \frac{d}{dt} L_u & \frac{d}{dt} M_{uv} & \frac{d}{dt} M_{wu} \\ \frac{d}{dt} M_{uv} & R_s + \frac{d}{dt} L_v & \frac{d}{dt} M_{vw} \\ \frac{d}{dt} M_{wu} & \frac{d}{dt} M_{vw} & R_s + \frac{d}{dt} L_w \end{bmatrix} \begin{bmatrix} i_u \\ i_v \\ i_w \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} -\omega_e \lambda' \sin(\theta_e) \\ -\omega_e \lambda' \sin(\theta_e - 120^\circ) \\ -\omega_e \lambda' \sin(\theta_e + 120^\circ) \end{bmatrix} \quad (1)$$

$$\begin{aligned} L_u &= \frac{L_d + L_q}{2} - \frac{L_d - L_q}{2} \cos(2\theta_e) \\ L_v &= \frac{L_d + L_q}{2} - \frac{L_d - L_q}{2} \cos(2\theta_e + 120^\circ) \\ L_w &= \frac{L_d + L_q}{2} - \frac{L_d - L_q}{2} \cos(2\theta_e - 120^\circ) \end{aligned} \quad (2)$$

$$\begin{aligned} M_{uv} &= -\frac{1}{2} \frac{L_d + L_q}{2} - \frac{L_d - L_q}{2} \cos(2\theta_e - 120^\circ) \\ M_{wu} &= -\frac{1}{2} \frac{L_d + L_q}{2} - \frac{L_d - L_q}{2} \cos(2\theta_e + 120^\circ) \\ M_{vw} &= -\frac{1}{2} \frac{L_d + L_q}{2} - \frac{L_d - L_q}{2} \cos(2\theta_e) \end{aligned} \quad (3)$$

เมื่อ

v_{un}, v_{vn}, v_{wn}	คือ แรงดันเฟสขาออกของเฟส u, v และ w ตามลำดับ
i_u, i_v, i_w	คือ กระแสของเฟส u, v และ w ตามลำดับ
R_s	คือ ค่าความต้านทานของขดลวดสเตเตอร์
L_u, L_v, L_w	คือ ค่าความเหนี่ยวนำตนเองของขดลวดสเตเตอร์ในเฟส u, v และ w
M_{uv}, M_{vw}, M_{wu}	คือ ค่าความเหนี่ยวนำร่วมของขดลวดสเตเตอร์ในเฟส u, v และ w
ω_e	คือ ความเร็วเชิงมุมทางไฟฟ้าของโรเตอร์
θ_e	คือ ตำแหน่งเชิงมุมทางไฟฟ้าของโรเตอร์เมื่อเทียบกับแกนของขดลวด
λ'	คือ ค่าฟลักซ์แม่เหล็กต่อขั้วของแม่เหล็กถาวร
L_d, L_q	คือ ค่าความเหนี่ยวนำของขดลวดสเตเตอร์ในแนวแกน d และ q

แทนสมการที่ 2 และ 3 ลงในสมการที่ 1 จากนั้นใช้การแปลงของคลาร์ก (Clark's transformation) [3] และการแปลงของปาร์ก (Park's transformation) [3] เพื่อแปลงสมการแรงดันสามเฟสจากสมการที่ 1 เป็นสมการแรงดันสองเฟสบนแกน d-q ซึ่งจะได้ดังสมการที่ 4 [4]

$$\begin{bmatrix} v_d \\ v_q \end{bmatrix} = R_s \begin{bmatrix} i_d \\ i_q \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} L_d & 0 \\ 0 & L_q \end{bmatrix} \frac{d}{dt} \begin{bmatrix} i_d \\ i_q \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} -\omega_e L_q i_q \\ \omega_e L_d i_d + \omega_e \lambda \end{bmatrix} \quad (4)$$

เมื่อ

v_d, v_q คือ แรงดันเฟสสเตเตอร์ในแกน d และ q บนกรอบอ้างอิงโรเตอร์

i_d, i_q คือ กระแสสเตเตอร์ในแกน d และ q บนกรอบอ้างอิงโรเตอร์

λ คือ ค่าคงตัวมีค่าเท่ากับ $\sqrt{\frac{3}{2}} \lambda'$

จากนั้นพิจารณากำลังของระบบจากสมการที่ 5

$$P_{in} = \begin{bmatrix} i_d \\ i_q \end{bmatrix}^T \begin{bmatrix} v_d \\ v_q \end{bmatrix} \quad (5)$$

เมื่อ P_{in} คือ กำลังขาเข้าของเครื่องจักรไฟฟ้า

จากนั้นพิจารณาสมการที่ 4 และ 5 จะได้ดังสมการที่ 6 [4]

$$P_{in} = R(i_d^2 + i_q^2) + \frac{d}{dt} \frac{1}{2} (L_d i_d^2 + L_q i_q^2) + \omega_e (\lambda i_q + (L_d - L_q) i_d i_q) \quad (6)$$

ซึ่งจะได้ว่าพจน์สุดท้ายของสมการที่ 6 คือกำลังเชิงกลของเครื่องจักรไฟฟ้า (P_{mech}) ดังสมการที่ 7

$$P_{mech} = \omega_e (\lambda i_q + (L_d - L_q) i_d i_q) \quad (7)$$

ดังนั้นจะได้สมการแรงบิดดังสมการที่ 8

$$\tau_e = \frac{P_{mech}}{\omega_e/p} = p(\lambda i_q + (L_d - L_q)i_d i_q) \quad (8)$$

เมื่อ

τ_e คือ แรงบิดแม่เหล็กไฟฟ้า (Electromagnetic torque)

p คือ จำนวนคู่ขั้วของเครื่องจักรไฟฟ้า

และสมการเชิงกลของระบบคู่ควบ (Coupling) ระหว่างแผ่นพื้นเก็บพลังงานและเครื่องจักรไฟฟ้าเป็นดังสมการที่ 9

$$\ddot{\theta}_e = \frac{1}{aJ_{eq}} (\tau_{prime} - \tau_e) \quad (9)$$

เมื่อ

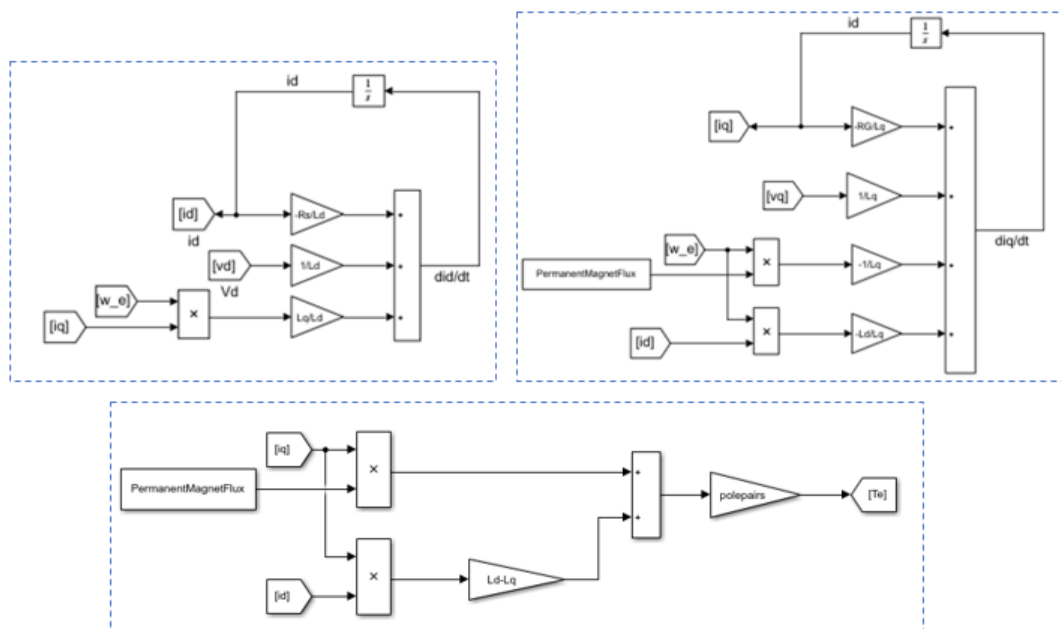
$\ddot{\theta}_e$ คือ อนุพันธ์อันดับสองของมุมโรเตอร์

a คือ ค่าคงตัวเชิงกลของแผ่นพื้นเก็บพลังงาน

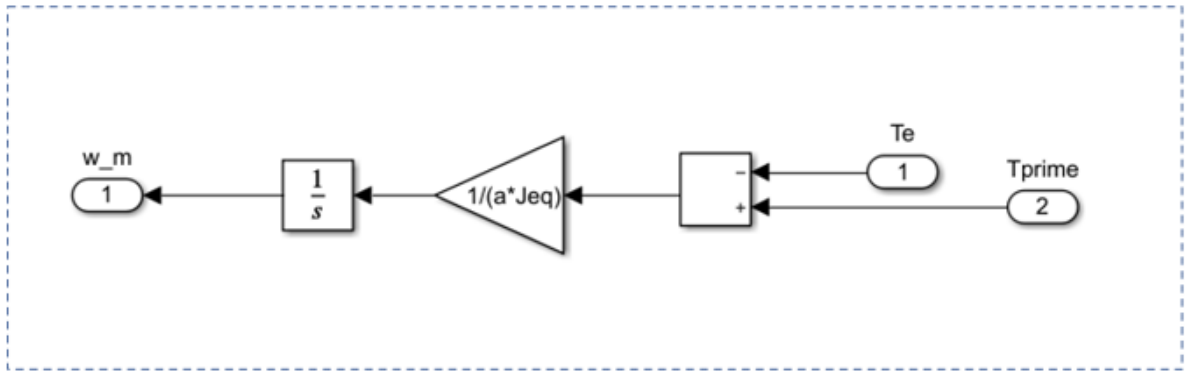
J_{eq} คือ ค่าความเฉื่อยเชิงกลรวมของพื้นเก็บพลังงานและเครื่องจักรไฟฟ้า

τ_{prime} คือ แรงบิดจากแผ่นพื้นเก็บพลังงาน

จากนั้นนำสมการที่ 4, 8 และ 9 สร้างเป็นแบบจำลองของเครื่องจักรไฟฟ้าด้วยโปรแกรม MATLAB/Simulink ดังแสดงในรูปที่ 5 และ 6 เพื่อใช้ในการจำลองการทำงานของระบบในลำดับต่อไป

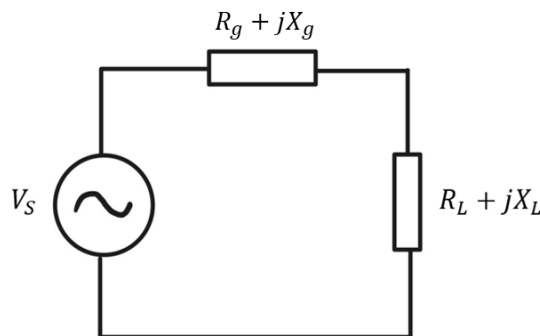
รูปที่ 5 แผนภาพไดอะแกรมของแบบจำลองพลวัตทางไฟฟ้าของเครื่องจักรไฟฟ้าซิงโครนัสชนิดแม่เหล็กถาวร

รูปที่ 6 แผนภาพไดอะแกรมของแบบจำลองเชิงกลของของระบบคู่ควบ (Coupling) ระหว่างแผ่นพื้นเก็บพลังงานและเครื่องจักรไฟฟ้า

2.3 หลักการเบื้องต้นเกี่ยวกับขั้นตอนวิธีการติดตามจุดทำงานสูงสุด (Maximum Power Point Tracking; MPPT) สำหรับวงจรการกักเก็บพลังงาน

วงจรสมมูลของวงจรการกักเก็บพลังงานสามารถเขียนได้ดังรูปที่ 7 ซึ่งประกอบไปด้วยแหล่งกำเนิดแรงดันและอิมพีแดนซ์ขาออก โดยจะประกอบไปด้วยค่าความต้านทานสมมูลขาออกและค่าความเหนี่ยวนำสมมูลขาออก

รูปที่ 7 รูปวงจรสมมูลของวงจรการกักเก็บพลังงาน [5]

เมื่อพิจารณากำลังขาออก (P_{out}) โดยใช้ทฤษฎีการถ่ายโอนกำลังไฟฟ้าสูงสุด (Maximum Power Transfer ; MPT) ของวงจรสมมูลดังกล่าวเมื่อโหลดเป็นอิมพีแดนซ์ใด ๆ จะได้ดังสมการที่ 10

$$S = \frac{|V_S|^2}{Z^*} \quad (10)$$

$$S = \frac{|V_S|^2}{(R_g + R_L) - j(X_g + X_L)} \quad (11)$$

$$P_{out} = Re(S) = \frac{|V_S|^2 R_L}{(R_g + R_L)^2 + (X_g + X_L)^2} \quad (12)$$

จากสมการที่ 12 จะเห็นได้ว่าค่า P_{out} จะมีค่าสูงที่สุดเมื่อพจน์ $(R_g + R_L)^2 + (X_g + X_L)^2$ มีค่าต่ำที่สุด เนื่องจากค่ารีแอคแทนสามารถมีค่าน้อยกว่าศูนย์ได้จึงพิจารณาให้ $X_L = -X_g$ และพิจารณาสมการที่ 12 ร่วมกับเงื่อนไขข้างต้นจะได้สมการที่ 13

$$P_{out} = \frac{|V_s|^2 R_L}{(R_g + R_L)^2} \quad (13)$$

และจากสมการที่ 13 จะเห็นได้ว่าค่า P_{out} จะมีค่าสูงที่สุดเมื่อ $\frac{R_L}{(R_g + R_L)^2}$ มีค่าสูงที่สุด ดังนั้นจึงพิจารณาหาค่า R_L ที่ส่งผลให้พจน์ดังกล่าวมีค่าสูงสุดด้วยสมการที่ 14

$$\frac{d}{dR_L} \left(\frac{R_L}{(R_g + R_L)^2} \right) = 0 \quad (14)$$

$$R_L = R_g \quad (15)$$

$$X_L = -X_g \quad (16)$$

ดังนั้นจากสมการที่ 15 และ 16 จึงสามารถสรุปได้ว่าค่า P_{out} จะมีค่าสูงที่สุดเมื่อ $R_L = R_g$ และ $X_L = -X_g$ หรือสามารถพิจารณาในรูปของแรงดันได้ว่าค่าความต่างศักย์ตกคร่อมโหลดจะต้องมีค่าเท่ากับสังยุคของค่าแรงดันตกคร่อมอิมพีแดนซ์ภายในของวงจร

ในลำดับถัดมาจะเป็นการขยายขอบเขตจากทฤษฎีการถ่ายโอนพลังงานสูงสุดสู่การติดตามจุดทำงานสูงสุดโดยพิจารณาจุดทำงานจากค่ากระแสที่เปลี่ยนแปลงตามเวลา จากหลักการจากทฤษฎีการถ่ายโอนพลังงานสูงสุดคือ เมื่อ $R_L = R_g$ และ $X_L = -X_g$ แต่เนื่องจาก X_g ต้องพิจารณาผลของความเหนี่ยวนำร่วมด้วย ซึ่งจะสามารถตรวจวัดได้ยาก จึงพิจารณาสมการที่ 1 ด้วยสเปซเวกเตอร์ดังสมการที่ 17 ซึ่งค่าความเหนี่ยวนำ L_s เป็นค่าความเหนี่ยวนำที่พิจารณาทั้งค่าความเหนี่ยวนำตัวเองและค่าความเหนี่ยวนำร่วม

$$\begin{bmatrix} v_x \\ v_y \end{bmatrix} = R_g \begin{bmatrix} i_x \\ i_y \end{bmatrix} + L_s \frac{d}{dt} \begin{bmatrix} i_x \\ i_y \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} -\omega_e \lambda \cos(\theta_e) \\ -\omega_e \lambda \sin(\theta_e) \end{bmatrix} \quad (17)$$

จากทฤษฎีการถ่ายโอนพลังงานสูงสุดจะได้ว่าเพื่อให้พลังงานที่ถ่ายโอนมายังโหลดมีค่าสูงที่สุด โหลดจะต้องมีลักษณะดังสมการที่ 15 และ 16 แต่เนื่องจากการขยายขอบเขตสู่การติดตามจุดทำงานสูงสุด ลักษณะของโหลดจะมีการเปลี่ยนแปลงตามค่ากระแส ณ เวลานั้นๆ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงลักษณะของโหลดเป็นไปได้ยากในทางปฏิบัติ จึงเปลี่ยนการพิจารณาเป็นการพิจารณาแรงดันตกคร่อมโหลดแทน ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาในทางปฏิบัติ ดังนั้นเพื่อให้ลักษณะของโหลดสอดคล้องกับสมการที่ 15 และ 16 แรงดันตกคร่อมโหลดจึงต้องค่าเท่ากับสังยุคของแรงดันตกคร่อมอิมพีแดนซ์ภายในของวงจรสมมูล

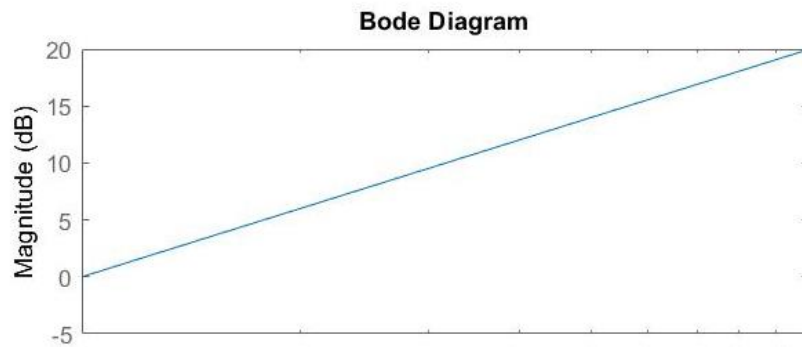
ดังนั้นเมื่อพิจารณาจากสมการที่ 17 สมการแรงดันขาออกที่สอดคล้องกับหลักการการติดตามจุดทำงานจะได้ดังสมการที่ 18 ซึ่งเป็นแรงดันขาออกของเครื่องจักรไฟฟ้าที่เหมาะสม ซึ่งทำให้กำลังขาออกของเครื่องจักรไฟฟ้ามีค่าสูงสุดตามหลักการการติดตามจุดทำงานสูงสุด

$$\begin{bmatrix} v_{ox} \\ v_{oy} \end{bmatrix} = R_g \begin{bmatrix} i_x \\ i_y \end{bmatrix} - L_s \frac{d}{dt} \begin{bmatrix} i_x \\ i_y \end{bmatrix} \quad (18)$$

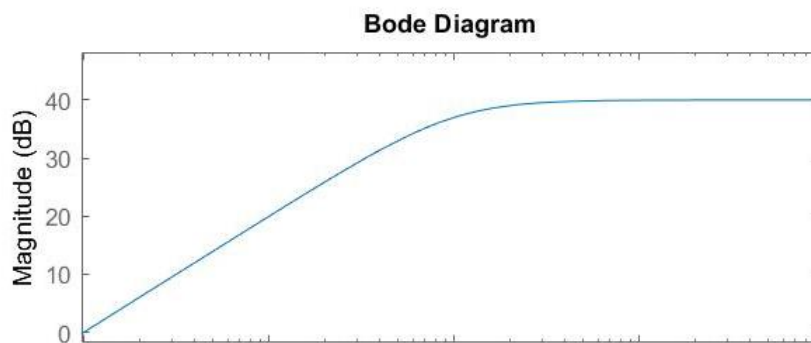
นอกจากนั้นต้องคำนึงถึงข้อควรระวังของการใช้ตัวอนุพันธ์ด้วย อันเนื่องมาจากตัวอนุพันธ์มีกราฟผลการตอบสนองเชิงความถี่ดังรูปที่ 8 ซึ่งจะเห็นได้ว่าตัวอนุพันธ์จะมีพฤติกรรมเหมือนตัวขยายสัญญาณ ดังนั้นหากมีสัญญาณรบกวนที่มีความถี่สูง ตัวอนุพันธ์อาจทำให้สัญญาณรบกวนดังกล่าวมีขนาดเพิ่มมากขึ้น [5] และทำให้เกิดความเสียหายต่ออุปกรณ์ได้ ดังนั้นจึงแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการจำกัดขอบเขตช่วงความถี่ของตัวอนุพันธ์ด้วยตัวปฏิยานุพันธ์ ซึ่งจะมีฟังก์ชันถ่ายโอน (Transfer function) ดังสมการที่ 19 และจะได้กราฟผลตอบสนองเชิงความถี่ที่เปลี่ยนไปดังรูปที่ 9 จะเห็นได้ว่าที่ความถี่ค่าหนึ่งอัตราขยายจะไม่เพิ่มขึ้น

$$H(s) = \frac{s}{s + \omega_H} \quad (19)$$

โดยที่ ω_H คือ ความถี่ขอบบนที่ต้องการจำกัดอัตราขยายของตัวอนุพันธ์

รูปที่ 8 กราฟผลตอบสนองเชิงความถี่ของตัวอนุพันธ์

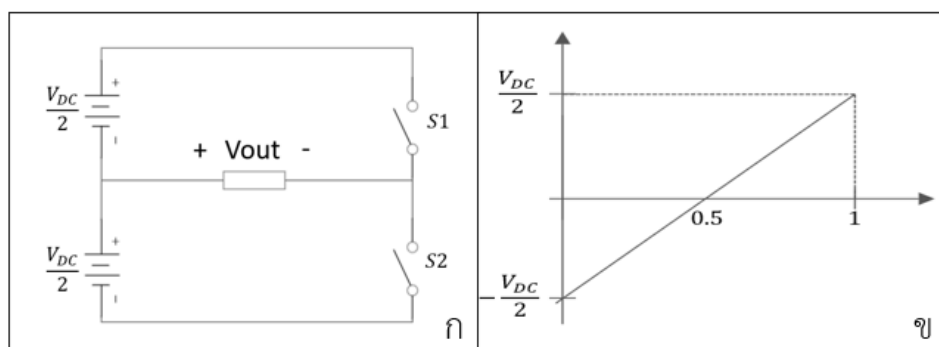

รูปที่ 9 กราฟผลตอบสนองเชิงความถี่ของตัวอนุพันธ์ซึ่งถูกจำกัดขอบเขตความถี่โดยตัวปฏิยานุพันธ์

2.4 หลักการเบื้องต้นเกี่ยวกับเทคนิคการปรับความกว้างพัลส์ที่ควบคุมสวิตช์ (Pulse Width Modulation) และวงจรอินเวอร์เตอร์สามเฟส

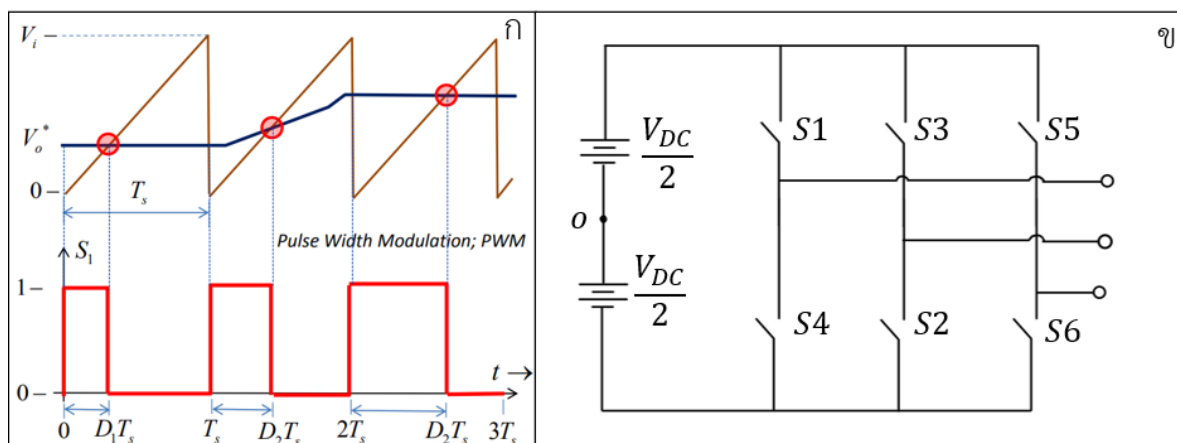
เมื่อทราบค่าแรงดันขาออกที่ทำให้ได้พลังงานขาออกสูงที่สุดจากอัลกอริทึมการติดตามจุดทำงานสูงสุดแล้ว ในส่วนนี้จะเป็นการสร้างแรงดันดังกล่าวโดยควบคุมการทำงานของวงจรอินเวอร์เตอร์ด้วยหลักการ PWM

วงจรอินเวอร์เตอร์ (Inverter) คือวงจรที่ใช้สำหรับการสร้างแรงดันที่ต้องการจากแหล่งจ่ายแรงดันกระแสตรง เมื่อพิจารณาวงจรอินเวอร์เตอร์เฟสเดียวกึ่งบริดจ์ดังรูปที่ 10 หลักการทำงานของวงจรดังกล่าวคือสวิตช์ S1 และ S2 จะสลับกันทำงานสวิตช์ละครึ่งวัฏจักรงาน โดยเมื่อสวิตช์ S1 ปิดวงจรแรงดันขาออกจะมีค่าเท่ากับ $\frac{V_{DC}}{2}$ และเมื่อสวิตช์ S2 ปิดวงจรแรงดันขาออกจะมีค่าเท่ากับ $-\frac{V_{DC}}{2}$ ดังรูปที่ 10ข ซึ่งจะเห็นได้ว่าแรงดันขาออกที่ได้จากวงจรอินเวอร์เตอร์จะมีลักษณะรูปคลื่นเป็นรูปคลื่นสี่เหลี่ยมเท่ากัน ดังนั้นจึงมีการนำเทคนิคการปรับความกว้างพัลส์หรือ PWM เข้ามาทำงานร่วมด้วยเพื่อให้วงจรแปรผันสามารถสร้างสัญญาณที่มีรูปคลื่นใด ๆ ได้

รูปที่ 10 ก)รูปวงจรอินเวอร์เตอร์เฟสเดียวกึ่งบริดจ์ [6] ข)แรงดันขาออกของวงจรอินเวอร์เตอร์เฟสเดียวกึ่งบริดจ์ [6]

เทคนิค PWM คือเทคนิคการสร้างสัญญาณที่ต้องการโดยการควบคุมช่วงเวลาในการเปิด-ปิดสวิตช์ของวงจรอินเวอร์เตอร์โดยสัญญาณที่ใช้ในการควบคุมสวิตช์ดังกล่าวเกิดจากการเปรียบเทียบระหว่างสัญญาณอ้างอิงที่ต้องการและสัญญาณพาหะมีความถี่สูง [6] หากพิจารณาวงจรอินเวอร์เตอร์เฟสเดียวกึ่งบริดจ์ดังรูปที่ 10ก เมื่อสัญญาณพาหะมีค่าสูงกว่าสัญญาณอ้างอิง สวิตช์ S1 จะปิดวงจรและสวิตช์ S2 จะเปิดวงจร และเมื่อสัญญาณพาหะมีค่าต่ำกว่าสัญญาณอ้างอิง สวิตช์ S1 จะเปิดวงจรและสวิตช์ S2 จะปิดวงจร ดังนั้นหากสัญญาณอ้างอิงมีค่าไม่คงที่ สวิตช์ S1 และ S2 จะถูกเปิดและปิดในเวลาที่แตกต่างกันออกไปตามค่าของสัญญาณอ้างอิงที่ต้องการดังรูปที่ 11ก ซึ่งจะเห็นว่าช่วงเวลาในการทำงานของสวิตช์ทั้งสองแตกต่างกันไปในแต่ละคาบการสวิตช์ตามขนาดของสัญญาณอ้างอิง โดยในโครงงานฉบับนี้ได้มีการนำเครื่องจักรไฟฟ้าเชิงโครนอสเข้าใช้แทนเครื่องจักรไฟฟ้ากระแสตรงที่ต้องการแรงดันขาออกสามเฟส ดังนั้นจึงต้องใช้วงจรอินเวอร์เตอร์สามเฟสในการสร้างสัญญาณที่แรงดันต้องการ โดยมีหลักการเช่นเดียวกันกับวงจรข้างต้น เพียงแต่มีสวิตช์ทั้งหมดสามคู่สำหรับสัญญาณอ้างอิงแต่ละเฟสดังรูปที่ 11ข

รูปที่ 11 ก) รูปการณเปรียบเทียบระหว่างสัญญาณอ้างอิงและสัญญาณพาหะ [6]

ข) รูปวงจรอินเวอร์เตอร์สามเฟส [6]

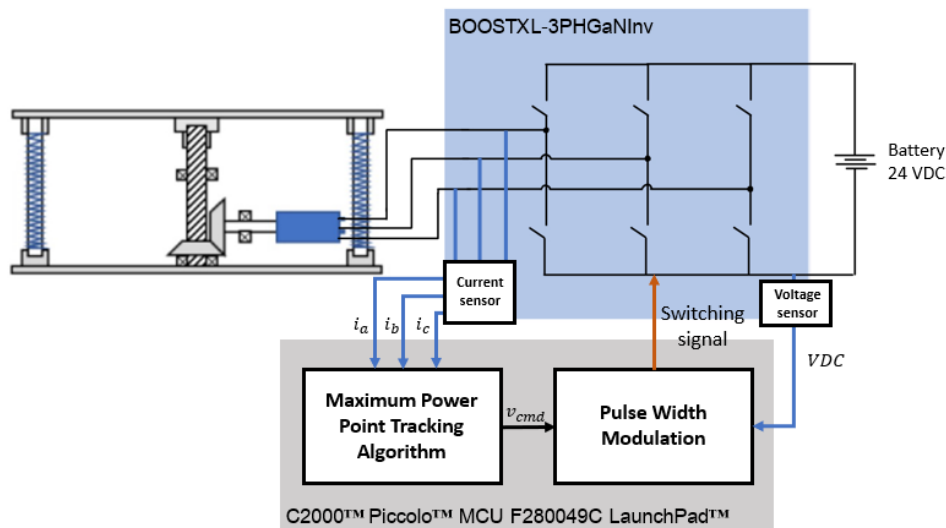
โดยก่อนทำการเปรียบเทียบระหว่างสัญญาณอ้างอิงและสัญญาณพาหะดังที่กล่าวไปข้างต้น จะต้องมีการสุ่มและคงค่า (sample and hold) ของสัญญาณอ้างอิงด้วยความถี่เดียวกับความถี่ของสัญญาณพาหะ [6] เพื่อให้สัญญาณอ้างอิงมีค่าที่คงที่ในขณะที่ทำการเปรียบเทียบ

2.5 อุปกรณ์ที่ใช้ในระบบจริงและข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ MATLAB/Simulink Embedded Coder และ Texas Instruments C2000 Processors Support Package

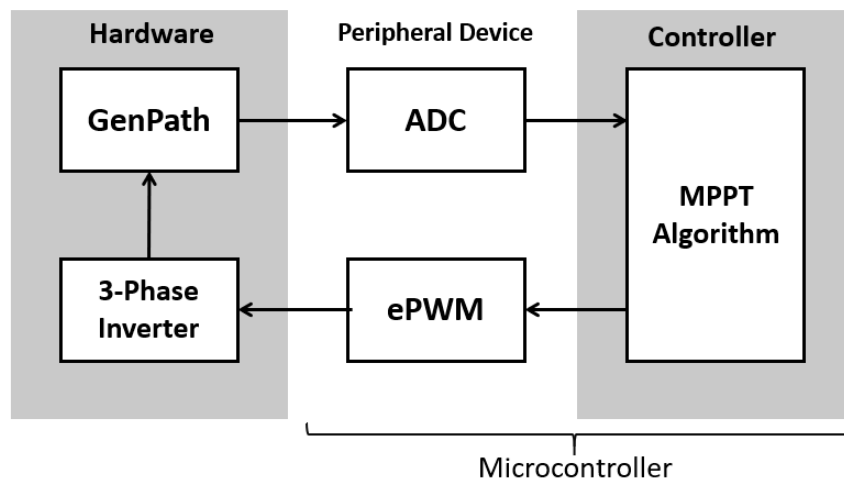
ภายหลังจากการจำลองระบบด้วยโปรแกรม MATLAB/Simulink เพื่อยืนยันผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นแล้ว ขั้นตอนถัดมาจะเป็นการทดลองการทำงานของระบบกับอุปกรณ์จริง ซึ่งอุปกรณ์ต่างๆ จะมีดังนี้

1. แผ่นพื้นที่เก็บพลังงาน ซึ่งประกอบไปด้วยองค์ประกอบเชิงกลและเครื่องจักรไฟฟ้าเชิงโครนัส ชนิดแม่เหล็กถาวร
2. บอร์ด C2000™ Piccolo™ MCU F280049C LaunchPad™ Development Kit ซึ่งทำหน้าที่เป็นไมโครคอนโทรลเลอร์ (ข้อมูลเพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก)
3. บอร์ด BOOSTXL-3PHGaNIInv ซึ่งทำหน้าที่เป็นวงจรอินเวอร์เตอร์สามเฟส วงจรตรวจวัด กระแสและวงจรตรวจวัดแรงดัน (ข้อมูลเพิ่มเติมแสดงในภาคผนวก)
4. แบตเตอรี่ 24 โวลต์

ซึ่งภาพรวมการทำงานของระบบแสดงดังรูปที่ 12 และเนื่องจากภายในโครงงานฉบับนี้ ตัวควบคุมถูกพัฒนาขึ้นด้วยโปรแกรม MATLAB/Simulink แต่ไมโครคอนโทรลเลอร์สามารถทำงานด้วยโค้ดภาษา C หรือ C++ ดังนั้น Embedded coder จึงเข้ามาทำหน้าที่ในการแปลงข้อมูลจากโปรแกรม MATLAB/Simulink ให้อยู่ในรูปของภาษา C หรือ C++ เพื่อให้สามารถนำไปใช้งานบนไมโครคอนโทรลเลอร์ได้

รูปที่ 12 รูปองค์ประกอบต่างๆ ภายในระบบ

รูปที่ 13 รูปการส่งผ่านข้อมูลระหว่างอุปกรณ์ภายนอกและไมโครคอนโทรลเลอร์ผ่านอุปกรณ์ต่อพ่วง

โดยการส่งผ่านข้อมูลระหว่างอุปกรณ์ภายนอก เช่น วงจรตรวจจับกระแสและวงจรมอเตอร์สามเฟส กับบอร์ดไมโครคอนโทรลเลอร์สามารถทำได้ผ่านอุปกรณ์ต่อพ่วง (Peripheral devices) ซึ่งมาพร้อมกับบอร์ดไมโครคอนโทรลเลอร์ ซึ่งเมื่ออ้างอิงจากรูปที่ 12 จะสามารถเขียนรูปการส่งผ่านข้อมูลระหว่างอุปกรณ์ภายนอกและบอร์ดไมโครคอนโทรลเลอร์ผ่านอุปกรณ์ต่อพ่วงได้ดังรูปที่ 13

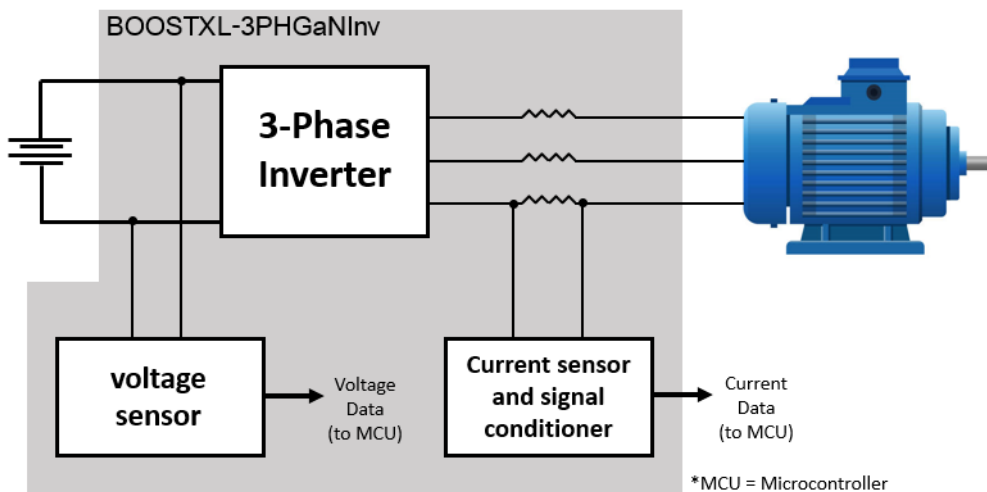
โดยการควบคุมการทำงานของอุปกรณ์ต่อพ่วงต่างๆ สามารถทำได้โดยใช้ Embedded Coder Support Package for Texas Instrument C2000 Processors ผ่านโปรแกรม MATLAB/Simulink ซึ่งแพ็คเกจที่สำคัญที่ใช้ภายในโครงงานฉบับนี้ ได้แก่

1. ADC (Analog-to-Digital Converter) เป็นอุปกรณ์ต่อพ่วงที่ทำหน้าที่แปลงสัญญาณอนาล็อกจากอุปกรณ์ภายนอกเป็นสัญญาณดิจิทัล เพื่อสามารถนำมาประมวลผลด้วยไมโครคอนโทรลเลอร์ได้ เช่น ในกรณีของโครงงานฉบับนี้ ADC จะทำหน้าที่ในการรับข้อมูลกระแสและแรงดันจากวงจรตรวจวัดกระแสและแรงดัน โดยหลักการทำงานคือจะทำการสุ่มตัวอย่างแรงดันขาเข้าด้วยอัตราที่สามารถปรับค่าได้ และแปลงเป็นค่าทางดิจิทัล 12 บิต ดังสมการที่ 20 โดย $V_{ref} = 3.3\text{ V}$ ดังนั้นค่าทางดิจิทัลจะน้อยที่สุดเมื่อแรงดันขาเข้าเท่ากับ 0- ถึง 1.61-mV และค่าทางดิจิทัลจะมากที่สุดเมื่อแรงดันขาเข้าเท่ากับ 3.298- ถึง 3.3 V จะเห็นได้ว่าแรงดันขาเข้าของ ADC จะมีค่าตั้งแต่ 0- ถึง 3.3-V เท่านั้น [8]

$$\text{Digital output} = 2^{12-1} \times \frac{\text{input}}{V_{ref}} \quad (20)$$

2. ePWM (Enhanced Pulse Width Modulation) ทำหน้าที่ในการคำนวณค่าสัญญาณควบคุมสวิตช์จากสัญญาณอ้างอิงที่ต้องการตามหลักการ PWM เพื่อนำไปขับนำวงจรอินเวอร์เตอร์สามเฟสและสร้างสัญญาณแรงดันที่ต้องการ ซึ่งในกรณีของโครงงานฉบับนี้ ePWM ทำหน้าที่ในการสร้างสัญญาณควบคุมสวิตช์จากสัญญาณแรงดันจากอัลกอริทึม MPPT โดย ePWM จะรับสัญญาณขาเข้าในรูปแบบของค่าร้อยละของขนาดแหล่งจ่ายแรงดันกระแสตรง [8] ดังนั้นจึงต้องมีการตรวจวัดขนาดแหล่งจ่ายแรงดันกระแสตรงเพื่อใช้ในการคำนวณด้วย

2.6 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับบอร์ด BOOSTXL-3PHGaNIInv

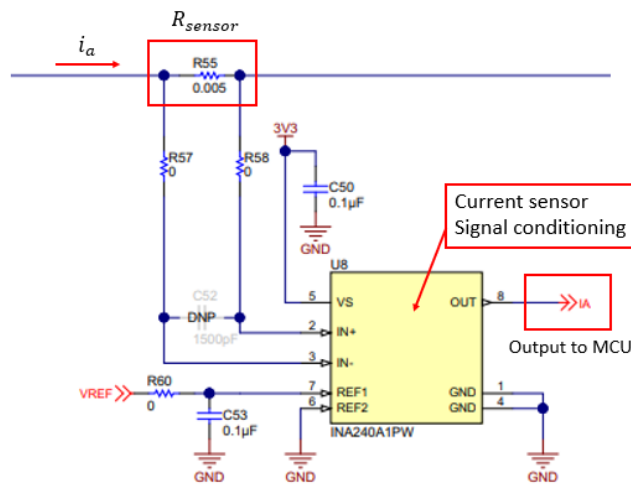
รูปที่ 14 แผนภาพบล็อกไออะแกรมการทำงานของบอร์ด BOOSTXL-3PHGaNIInv

ดังแสดงในรูปที่ 12 จะเห็นได้ว่าภายในโครงงานฉบับนี้ได้ใช้บอร์ด BOOSTXL-3PHGaNIInv ในการทำหน้าที่เป็นวงจรอินเวอร์เตอร์สามเฟส นอกจากนี้บอร์ดยังสามารถทำหน้าที่เป็นวงจรตรวจวัดกระแสซึ่งทำหน้าที่ในการตรวจวัดค่ากระแสเพื่อนำไปใช้ในการคำนวณต่อ และวงจรตรวจวัดแรงดันซึ่งทำหน้าที่ในการตรวจวัดค่าแรงดัน [9] เพื่อนำไปใช้สำหรับการคำนวณสร้างสัญญาณขาเข้าของ ePWM โดยมีแผนภาพไออะแกรมการทำงานโดยรวมดังรูปที่ 14 และมีรายละเอียดดังนี้

1. วงจรตรวจจับสนะแสง มีวงจรการทำงานดังรูปที่ 15 หลักการทำงานคือวงจรจะตรวจจับสนะแสงจากแรงดันตกคร่อม $R_{sen} = 5\text{-m}\Omega$ และส่งค่าแรงดันดังกล่าวไปยังบอร์ดไมโครคอนโทรลเลอร์ผ่าน ADC แต่เนื่องจากดังที่กล่าวในหัวข้อ 2.5 ว่า แรงดันขาเข้าของ ADC จะมีค่าตั้งแต่ 0- ถึง 3.3-V เท่านั้น ดังนั้นก่อนที่แรงดันจะถูกส่งไปยังบอร์ดไมโครคอนโทรลเลอร์จะต้องผ่านตัวปรับปรุงสัญญาณ (Signal conditioner) ดังแสดงในรูปที่ 14 เพื่อปรับปรุงสัญญาณให้เหมาะสมกับ ADC เสียก่อน โดยตัวปรับปรุงสัญญาณมีฟังก์ชันถ่านโหนดดังสมการที่ 21 [9]

$$i_A [V] = (-i_a[A] \times 5\text{m}\Omega) \times 20 \left[\frac{V}{V} \right] + 1.65 V \quad (21)$$

เมื่อ $i_A [V]$ คือ สัญญาณขาออกของวงจรวัดกระแส
 $i_a[A]$ คือ กระแสที่ต้องการตรวจวัด

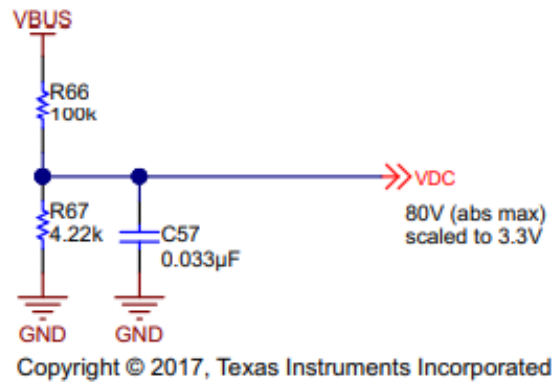

รูปที่ 15 วงจรการทำงานของวงจรตรวจจับสนะแสง [9]

2. วงจรตรวจจับสนะแสง มีวงจรการทำงานดังรูปที่ 16 ดังนั้นจากทฤษฎีการแบ่งแรงดันจะได้ฟังก์ชันถ่านโหนดของวงจรตรวจจับสนะแสงดังสมการที่ 22 [9]

$$VDC = \frac{4.22k}{100k + 4.22k} \times VBUS = \frac{1}{24.7} \times VBUS \quad (22)$$

เมื่อ VDC คือ สัญญาณขาออกของวงจรวัดแรงดัน
 $VBUS$ คือ แรงดันที่ต้องการตรวจวัด

รูปที่ 16 วงจรการทำงานของวงจรตรวจจับแรงดัน [9]

3. ผลลัพธ์ของโครงการและการอภิปรายผล

การทดลองภายในโครงงานฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 หัวข้อหลัก ได้แก่

1. การทดลองการทำงานของระบบด้วยโปรแกรม MATLAB/Simulink (Model-in-Loop; MIL) (หัวข้อ 3.1)
2. การทดลองการทำงานของระบบเมื่อเมื่ออัลกอริทึมการติดตามจุดทำงานสูงสุดทำงานผ่านบอร์ดไมโครคอนโทรลเลอร์ C2000 (Processor-in-Loop; PIL) (หัวข้อ 3.2)
3. การทดลองการทำงานของระบบจริง (Hardware-in-Loop; HIL) ซึ่งจะประกอบไปด้วยการทดลองการทำงานขององค์ประกอบพื้นฐานต่างๆ ของบอร์ดไมโครคอนโทรลเลอร์ (หัวข้อ 3.3) และบอร์ด BOOSTXL-3PHGaNIInv (หัวข้อ 3.4) และผลการทดลองการทำงานของระบบจริงแต่อันเนื่องมาจากแผ่นพื้นเก็บพลังงานมีการพัฒนาสำหรับเครื่องจักรไฟฟ้ากระแสตรงเท่านั้นส่งผลให้ไม่สามารถทำการทดลองการทำงานของระบบจริงได้

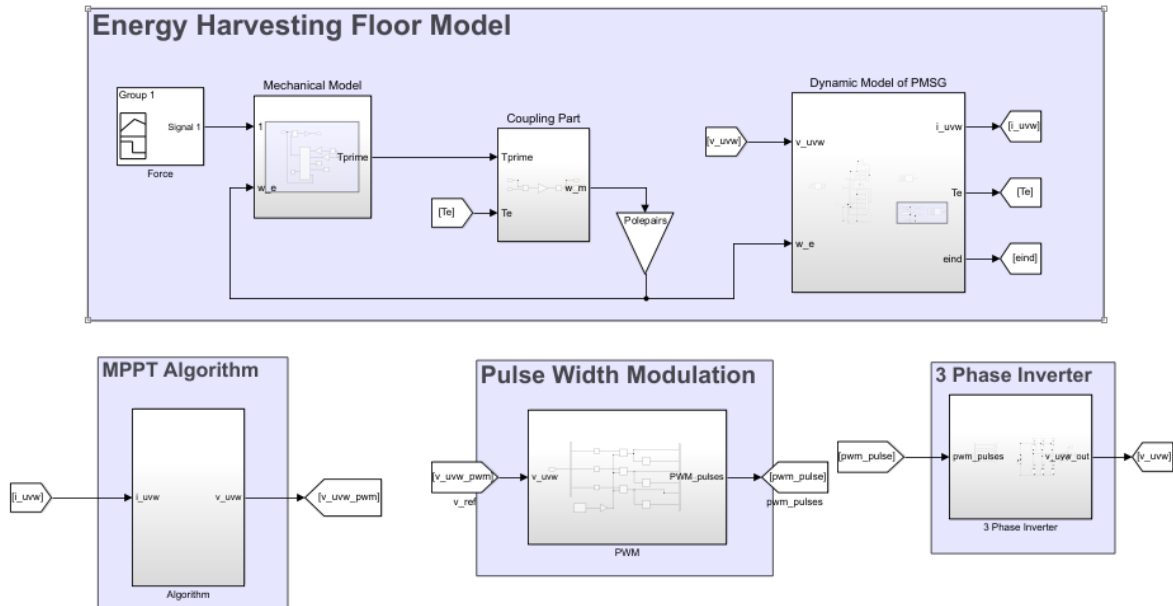
3.1 การทดลองการจำลองการทำงานของระบบด้วยโปรแกรม MATLAB/Simulink (Model-in-Loop; MIL)

ในการทดลองการจำลองการทำงานของระบบด้วยโปรแกรม MATLAB/Simulink จะเป็นการจำลององค์ประกอบต่างๆ ของระบบด้วยโปรแกรม MATLAB/Simulink มีจุดประสงค์เพื่อเป็นการยืนยันผลการทดลองว่าเป็นไปตามทฤษฎีที่ตั้งใจไว้หรือไม่ ก่อนพัฒนาต่อไปยังการทดลองด้วยอุปกรณ์จริงต่อไป ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญของระบบมีดังนี้

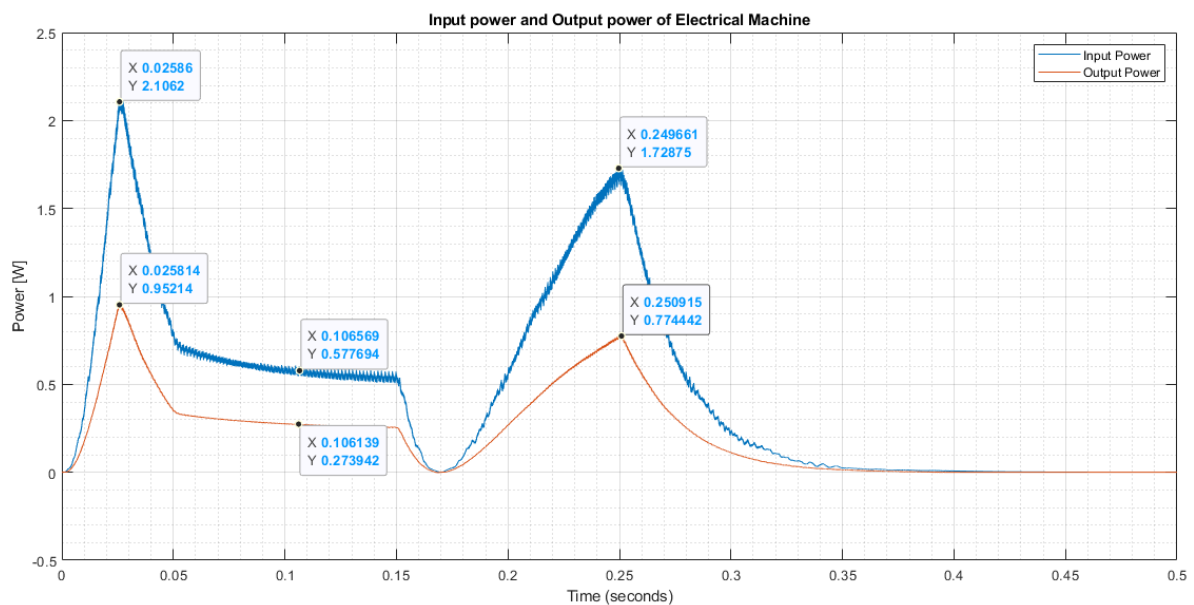
1. แผ่นพื้นเก็บพลังงาน ซึ่งประกอบไปด้วยองค์ประกอบเชิงกลและเครื่องจักรไฟฟ้าซึ่งโครนัสชนิดแม่เหล็กถาวร โดยแบบจำลองขององค์ประกอบทั้งสองอ้างอิงจากข้อมูลในหัวข้อที่ 2.1 และ 2.2 ตามลำดับ
2. อัลกอริทึมการติดตามจุดทำงานสูงสุด โดยแบบจำลองขององค์ประกอบนี้อ้างอิงจากข้อมูลในหัวข้อที่ 2.3

3. วงจรอินเวอร์เตอร์สามเฟสและตัวคำนวณสัญญาณควบคุมสวิตช์ด้วยหลักการ PWM โดยแบบจำลองขององค์ประกอบทั้งสองอ้างอิงจากข้อมูลในหัวข้อที่ 2.4

โดยภาพรวมแบบจำลองของระบบเป็นดังรูปที่ 17 (ส่วนประกอบภายในบล็อกและพารามิเตอร์ต่าง ๆ ผู้จัดทำขออนุญาตทำการแสดงในภาคผนวก) และกำลังขาเข้าและกำลังขาออกของเครื่องจักรไฟฟ้าดังรูปที่ 18

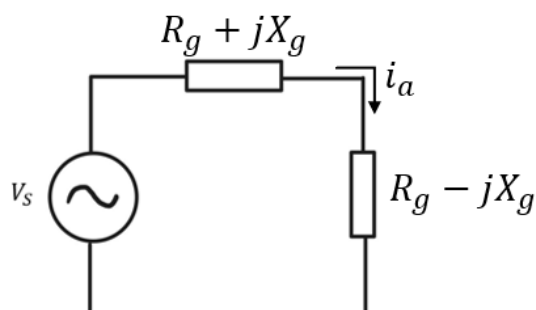

รูปที่ 17 รูปแสดงภาพรวมการทำงานของระบบบนโปรแกรม MATLAB/Simulink

รูปที่ 18 กราฟแสดงกำลังขาเข้า (สีน้ำเงิน) และกำลังขาออก (สีแดง) ของเครื่องจักรไฟฟ้า เมื่อมีการใช้ อัลกอริทึมการติดตามจุดทำงานสูงสุดเข้ามารวมใช้ภายในระบบ

จากรูปที่ 18 จะเห็นได้ว่ากำลังขาออกของเครื่องจักรไฟฟ้ามีค่าประมาณครึ่งหนึ่งของกำลังขาเข้าของเครื่องจักรไฟฟ้า ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการถ่ายโอนพลังงานสูงสุด เมื่อพิจารณาวงจรสมมูลซึ่งมีโหลดที่ส่งผลให้กำลังขาออกมีค่าสูงสุด ดังสมการที่ 15 และ 16 จากหัวข้อ 2.3 จะได้วงจรดังรูปที่ 19

รูปที่ 19 ภาพวงจรเมื่อพิจารณาโหลดตามทฤษฎีการถ่ายโอนพลังงานสูงสุด

จะได้ว่ากำลังขาเข้าของวงจรดังรูปที่ 19 เป็นดังสมการที่ 23 และกำลังขาออกของวงจรเป็นดังสมการที่ 24 ซึ่งจะเห็นได้ว่ากำลังขาออกมีค่าเป็นครึ่งหนึ่งของกำลังขาเข้าของวงจร ซึ่งสอดคล้องกับผลการทดลองที่ได้ดังรูปที่ 18

$$P_{in} = v_s i_a \quad (23)$$

$$P_{out} = Re \left(\frac{R_g - jX_g}{R_g + jX_g + R_g - jX_g} v_s \right) i_a \quad (24)$$

$$P_{out} = \frac{v_s i_a}{2}$$

กำลังขาออกสูงสุดดังกล่าวเป็นการเปรียบเทียบกำลังขาออกทางไฟฟ้ากับกำลังขาเข้าทางไฟฟ้า แต่หากเมื่อเปรียบเทียบกับกำลังขาเข้าทางกลซึ่งมาจากการเหยียบของมนุษย์ กำลังขาออกดังกล่าวจะไม่ใช่กำลังขาออกที่สูงที่สุด เนื่องจากอัลกอริทึมการติดตามจุดทำงานสูงสุด เพียงแต่ทำการชดเชยกำลังสูญเสียทางไฟฟ้าให้มิติน้อยที่ ไม่ได้มีการชดเชยกำลังสูญเสียทางกลให้มิติน้อยที่สุด

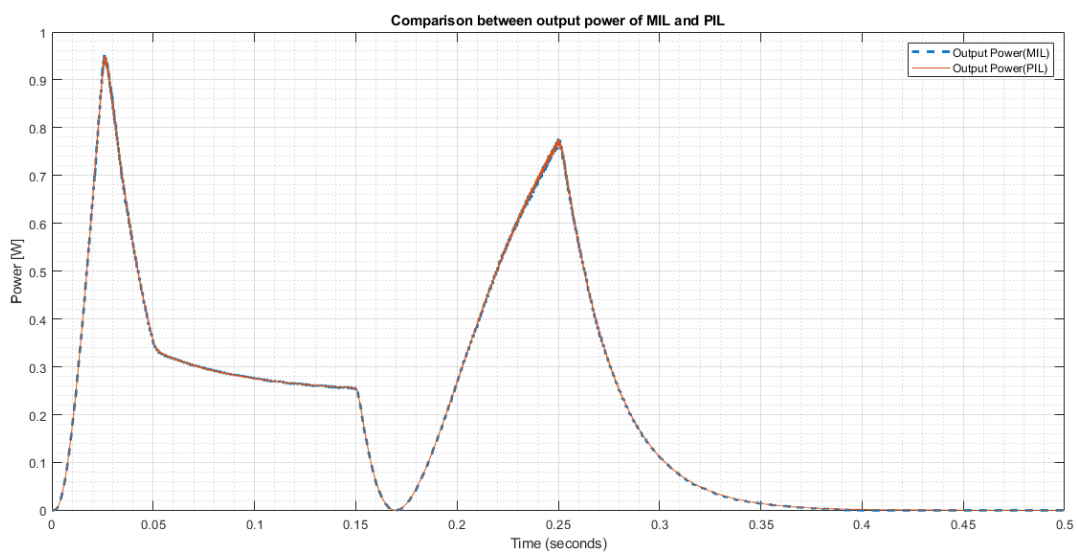
3.2 การทดลองการจำลองการทำงานของระบบเมื่ออัลกอริทึม MPPT ทำงานผ่านบอร์ด

ไมโครคอนโทรลเลอร์ C2000 (Processor-in-Loop; PIL)

การทดลองนี้มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาอัลกอริทึมการติดตามจุดทำงานสูงสุดให้สามารถทำงานบนบอร์ดไมโครคอนโทรลเลอร์ได้ โดยลักษณะของอัลกอริทึม MPPT ที่ทำงานบนบอร์ดไมโครคอนโทรลเลอร์จะแตกต่างจากที่ทำงานบนโปรแกรม MATLAB Simulink เนื่องจากบอร์ดไมโครคอนโทรลเลอร์ทำงานด้วยข้อมูลประเภทดิจิทัล ดังนั้นอัลกอริทึมจะต้องเป็นชนิดไม่ต่อเนื่องเชิงเวลา ซึ่งจะได้ฟังก์ชันถ่ายโอนแบบไม่ต่อเนื่องทางเวลาของอัลกอริทึม MPPT เมื่อ $f_{sampling} = 16$ kHz ดังสมการที่ 25

$$H(z) = \frac{-25.13z + 10.09}{z - 0.5335} \quad (25)$$

ซึ่งภาพรวมของระบบบนโปรแกรม MATLAB/Simulink จะคล้ายกับในรูปที่ 17 เพียงแต่ อัลกอริทึม MPPT จะทำงานบนบอร์ดไมโครคอนโทรลเลอร์ด้วยการใช้ฟังก์ชัน Processor-in-Loop (PIL) ของโปรแกรม MATLAB/Simulink และได้ผลการทดลองดังรูปที่ 20 ซึ่งเป็นกราฟเปรียบเทียบกำลังขาออกของเครื่องจักรไฟฟ้าระหว่างเมื่ออัลกอริทึม MPPT ทำงานบนโปรแกรม MATLAB/Simulink (MIL) และเมื่อทำงานบนบอร์ดไมโครคอนโทรลเลอร์ (PIL) จะเห็นได้ว่ากำลังขาออกของทั้งสองกรณีมีความใกล้เคียงกันมาก ดังนั้นจึงสรุปได้สามารถพัฒนาอัลกอริทึม MPPT ให้สามารถทำงานบนบอร์ดไมโครคอนโทรลเลอร์ได้อย่างถูกต้อง

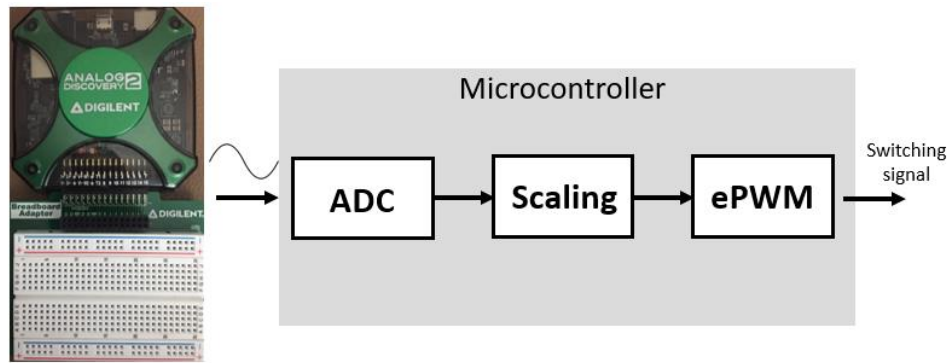

รูปที่ 20 กราฟเปรียบเทียบกำลังขาออกของเครื่องจักรไฟฟ้าระหว่างอัลกอริทึม MPPT ทำงานบนโปรแกรม MATLAB/Simulink (MIL) (เส้นปะ) และทำงานบนบอร์ดไมโครคอนโทรลเลอร์ (PIL) (เส้นทึบ)

3.3 การทดลองการทำงานของอุปกรณ์ต่อพ่วงที่สำคัญของบอร์ดไมโครคอนโทรลเลอร์

เพื่อพัฒนาการทำงานของระบบไปยังอุปกรณ์จริง (Hardware-in-Loop; HIL) ดังที่กล่าวไปข้างต้นว่าการส่งผ่านข้อมูลระหว่างบอร์ดไมโครคอนโทรลเลอร์และอุปกรณ์ภายนอกสามารถทำได้ผ่านอุปกรณ์ต่อพ่วง (Peripheral devices) ดังนั้นการทดลองนี้จึงมีจุดประสงค์เพื่อทดสอบการทำงานของอุปกรณ์ต่อพ่วงที่ใช้ในโครงงานฉบับนี้ ซึ่งประกอบไปด้วย Analog-to-Digital Converter (ADC) และ Enhanced Pulse Width Modulation (ePWM)

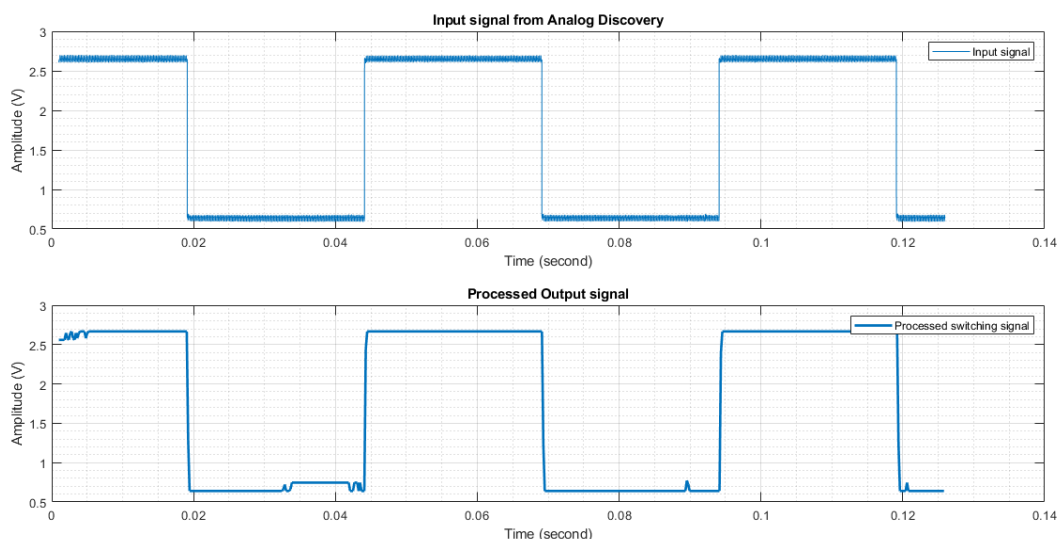
วิธีการทดลองจะเป็นดังรูปที่ 21 โดยหลักการมีดังนี้ เริ่มต้นจากใช้ Analog Discovery ในการสร้างสัญญาณที่ต้องการสร้าง จากนั้น ADC จะทำหน้าที่ในการรับข้อมูลสัญญาณดังกล่าวเข้าสู่บอร์ดไมโครคอนโทรลเลอร์และส่งสัญญาณดังกล่าวไปยัง ePWM เพื่อสร้างสัญญาณควบคุมสวิตช์ของสัญญาณที่ต้องการ จากนั้นใช้ Analog Discovery ในการตรวจจับสัญญาณดังกล่าวมาเพื่อประมวลผลต่อไป

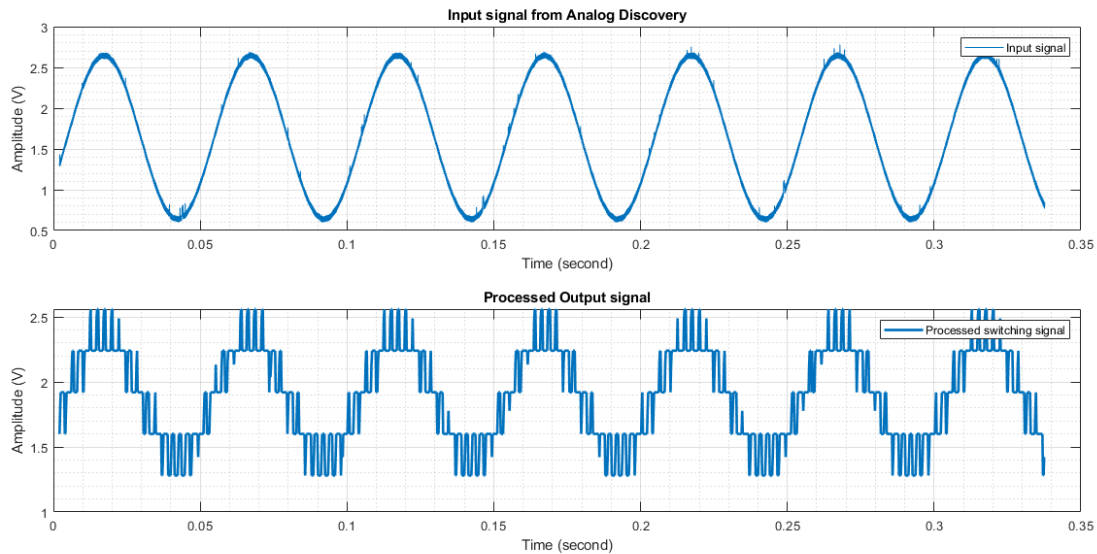
รูปที่ 21 วิธีการทดลองการส่งผ่านข้อมูลระหว่างบอร์ดไมโครคอนโทรลเลอร์และอุปกรณ์ภายนอก

เนื่องจากการสร้างสัญญาณที่ต้องการด้วยหลักการ PWM ดังนั้นสัญญาณควบคุมสวิตช์ที่ได้จะมีลักษณะเป็นกราฟสี่เหลี่ยมที่มีวัฏจักรงานที่ไม่เท่ากัน ซึ่งไม่สามารถทำการเปรียบเทียบกับสัญญาณที่ต้องการได้ โดยในทางปฏิบัติจะแก้ไขได้โดยนำสัญญาณควบคุมสวิตช์ที่ได้ดังกล่าวไปผ่านตัวกรองเพื่อให้ได้สัญญาณที่ต้องการ แต่เนื่องจากการระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลให้ผู้จัดทำไม่สามารถเดินทางไปใช้เครื่องมือภายในมหาวิทยาลัยได้ จึงทำการเขียนโปรแกรมเพื่อคำนวณค่าวัฏจักรงานในแต่ละคาบการสวิตช์ เพื่อคำนวณหาค่าเฉลี่ยของสัญญาณ ณ คาบการสวิตช์ต่างๆ (แสดงอยู่ในภาคผนวก)

โดยในการทดลองได้ให้ Analog Discovery สร้างสัญญาณ 2 รูปแบบ ได้แก่ สัญญาณรูปสี่เหลี่ยมและสัญญาณไซน์ ซึ่งผลการทดลองจะเป็นดังรูปที่ 22 และ 23 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่ารูปสัญญาณขาเข้าและสัญญาณขับนำสวิตช์ที่ผ่านการประมวลผลแล้วมีลักษณะใกล้เคียงกัน ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า Analog-to-Digital Converter (ADC) และ Enhanced Pulse Width Modulation (ePWM) ของบอร์ดไมโครคอนโทรลเลอร์สามารถทำงานได้อย่างถูกต้อง

รูปที่ 22 รูปสัญญาณคำสั่งจาก Analog Discovery (รูปด้านบน) และรูปสัญญาณควบคุมสวิตช์ซึ่งผ่านการประมวลผลแล้ว (รูปด้านล่าง)

รูปที่ 23 รูปสัญญาณคำสั่งจาก Analog Discovery (รูปด้านบน) และรูปสัญญาณควบคุมสวิตช์ซึ่งผ่านการประมวลผลแล้ว (รูปด้านล่าง)

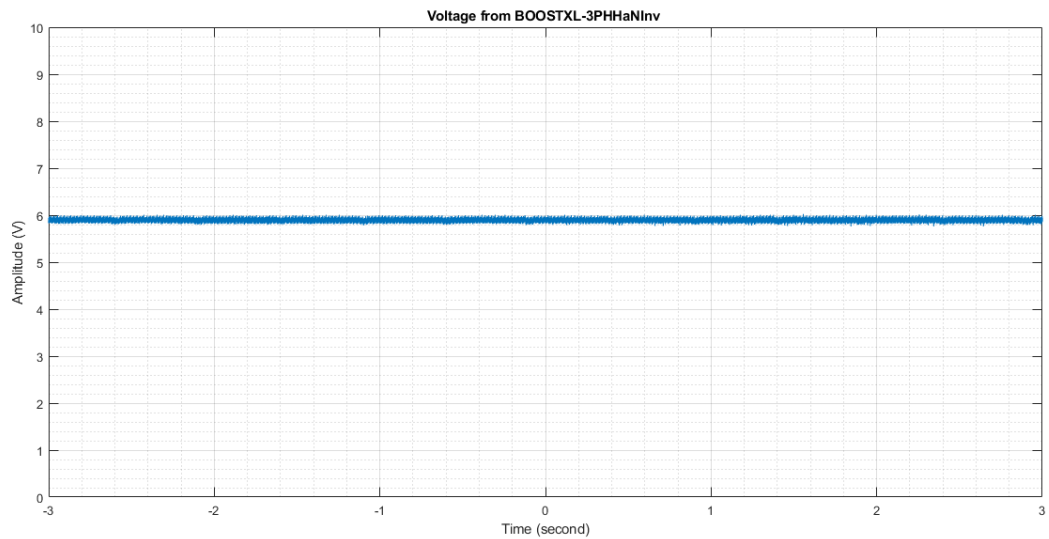
3.4 การทดลองการทำงานของบอร์ด BOOSTXL-3PHaNIInv

เช่นเดียวกับหัวข้อ 3.3 เพื่อพัฒนาการทำงานของระบบไปยังอุปกรณ์จริง (Hardware-in-Loop; HIL) การทดลองในส่วนนี้จึงมีจุดประสงค์เพื่อทดลองตรวจสอบการทำงานต่างๆ ของบอร์ด BOOSTXL-3PHaNIInv ซึ่งทำหน้าที่เป็น วงจรตรวจวัดกระแส วงจรตรวจวัดแรงดันและวงจรอินเวอร์เตอร์สามเฟส

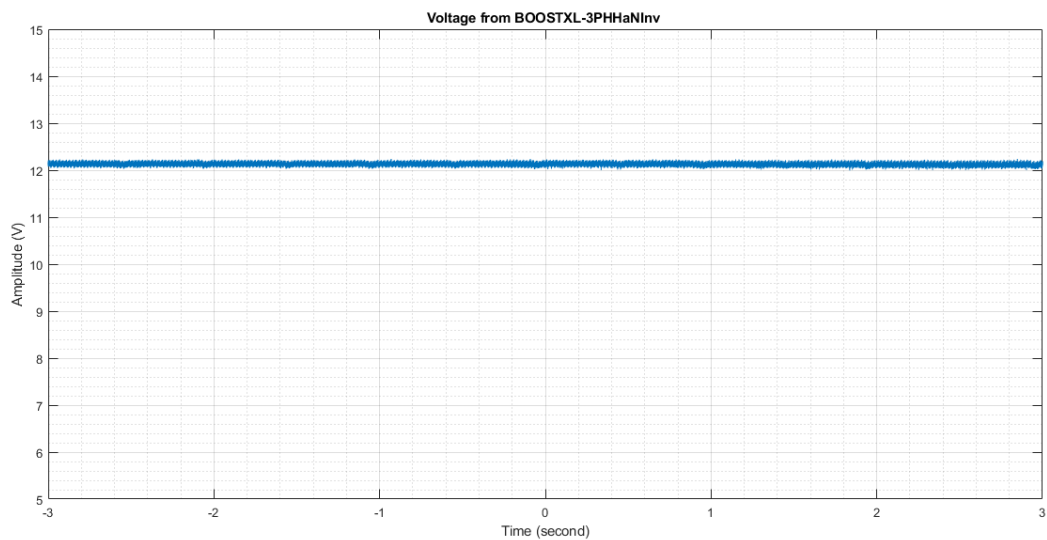
3.4.1 การทำงานของวงจรตรวจวัดแรงดัน

วิธีการทดลองมีดังนี้ ทำการจ่ายแรงดันกระแสตรงให้กับบอร์ด BOOSTXL-3PHaNIInv ด้วยแบตเตอรี่ จากนั้นใช้ Analog Discovery ตรวจวัดค่าที่วงจรตรวจวัดแรงดันตรวจวัดได้ (VDC) ซึ่งผลการทดลองเป็นดังรูปที่ 24 และ 25 เมื่อจ่ายแรงดันด้วยแบตเตอรี่ 6 โวลต์และ 12 โวลต์ ตามลำดับ จะเห็นว่าแรงดันที่วัดได้เมื่อนำมาพิจารณาตามฟังก์ชันถ่ายโอนของวงจรตรวจวัดแรงดัน (VBUS) ดังสมการที่ 22 มีค่าเท่ากับแรงดันจากแบตเตอรี่ที่จ่ายให้กับบอร์ด

$$VDC = \frac{1}{24.7} \times VBUS \quad (22)$$

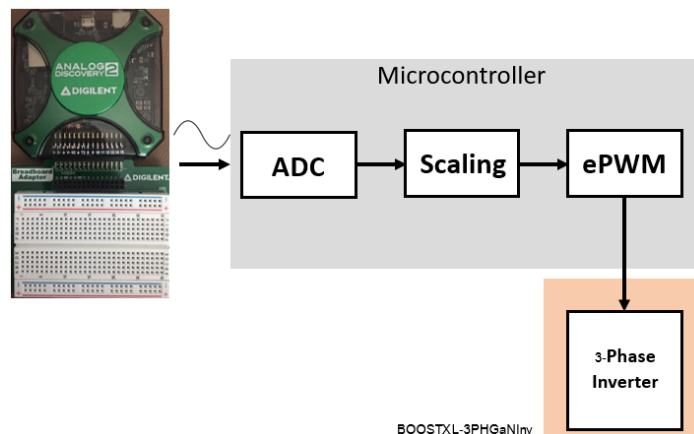
รูปที่ 24 แรงดันขาออกของวงจรตรวจวัดแรงดันคุณค่าคงที่ตามสมการที่ 22 (VBUS) เมื่อแบตเตอรี่เท่ากับ 6 โวลต์

รูปที่ 25 แรงดันขาออกของวงจรตรวจวัดแรงดันคุณค่าคงที่ตามสมการที่ 22 (VBUS) เมื่อแบตเตอรี่เท่ากับ 12 โวลต์

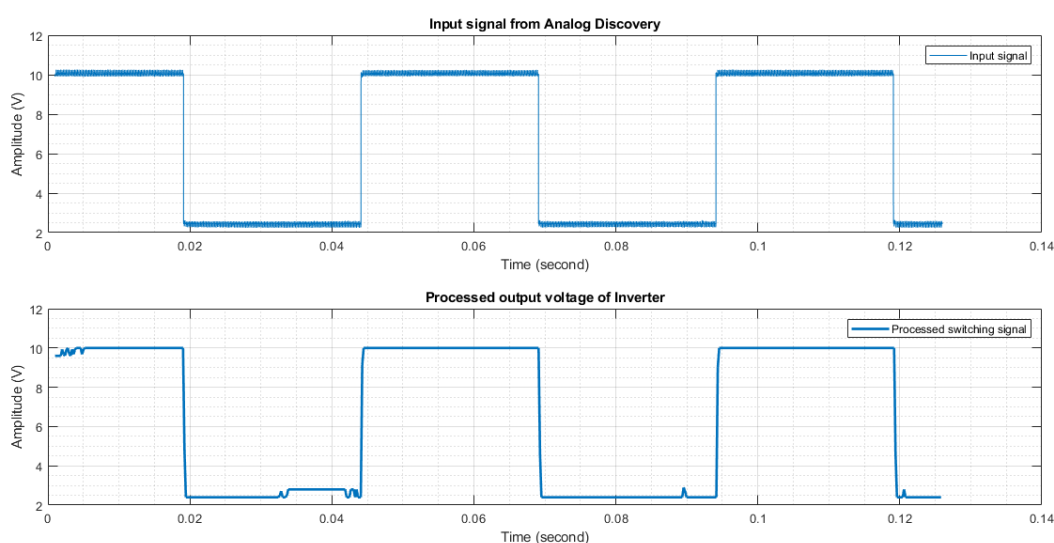
3.4.2 การทำงานของวงจรอินเวอร์เตอร์สามเฟส

การทดลองนี้มีขั้นตอนการทำการทดลองคล้ายกับการทดลองในหัวข้อ 3.3 เพียงแต่เมื่อได้สัญญาณควบคุมสวิตช์แล้ว จะส่งสัญญาณควบคุมสวิตช์ไปยังวงจรอินเวอร์เตอร์สามเฟส เพื่อขับนำสวิตช์และสร้างแรงดันที่ต้องการ ดังภาพรวมการทดลองแสดงดังรูปที่ 26

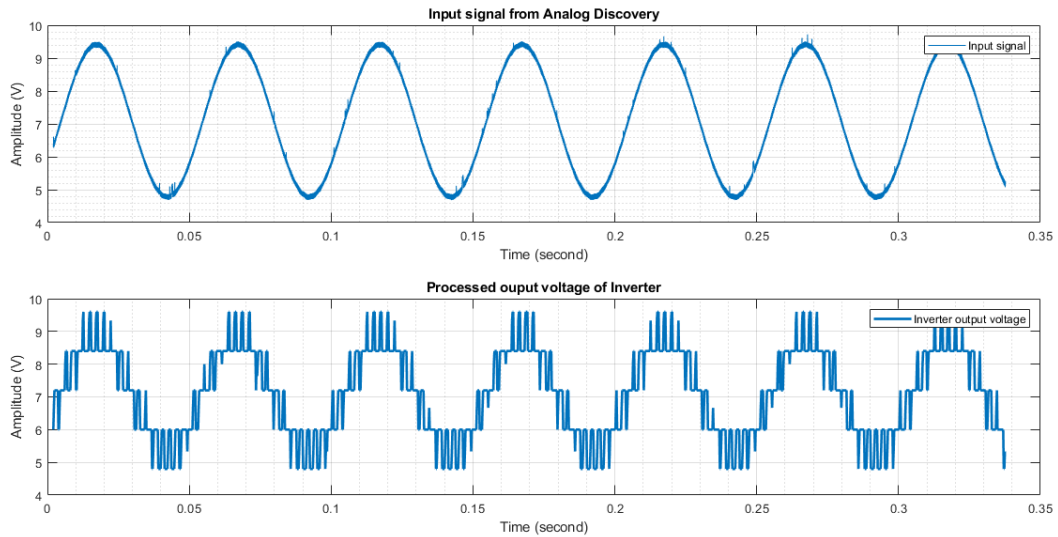

รูปที่ 26 วิธีการทดสอบการทำงานของวงจรอินเวอร์เตอร์สามเฟส

จากวิธีการทดลองข้างต้น ทำการทดลองโดยให้ Analog Discovery สร้างสัญญาณ 2 รูปแบบ ได้แก่ สัญญาณรูปสี่เหลี่ยมและสัญญาณไซน์ และแบตเตอรี่ที่จ่ายแรงดันให้กับบอร์ดมีค่าเท่ากับ 12 โวลต์ (ต้องถูกตรวจวัดด้วยวงจรตรวจวัดแรงดันสำหรับการคำนวณ เนื่องจากสัญญาณขาเข้าของ ePWM ต้องอยู่ในรูปของร้อยละของแหล่งจ่ายแรงดันกระแสตรง) ซึ่งผลการทดลองจะเป็นดังรูปที่ 27 และ 28 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่ารูปสัญญาณขาเข้าและสัญญาณขับนำสวิตช์ที่ผ่านการประมวลผลแล้วมีลักษณะใกล้เคียงกัน ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าวงจรอินเวอร์เตอร์สามเฟสของบอร์ด BOOSTXL-3PHHaNIInv สามารถทำงานได้อย่างถูกต้อง

รูปที่ 27 รูปสัญญาณคำสั่งจาก Analog Discovery (รูปด้านบน) และรูปสัญญาณขาออกของวงจรแปลงผันสามเฟสซึ่งผ่านการประมวลผลแล้ว (รูปด้านล่าง)

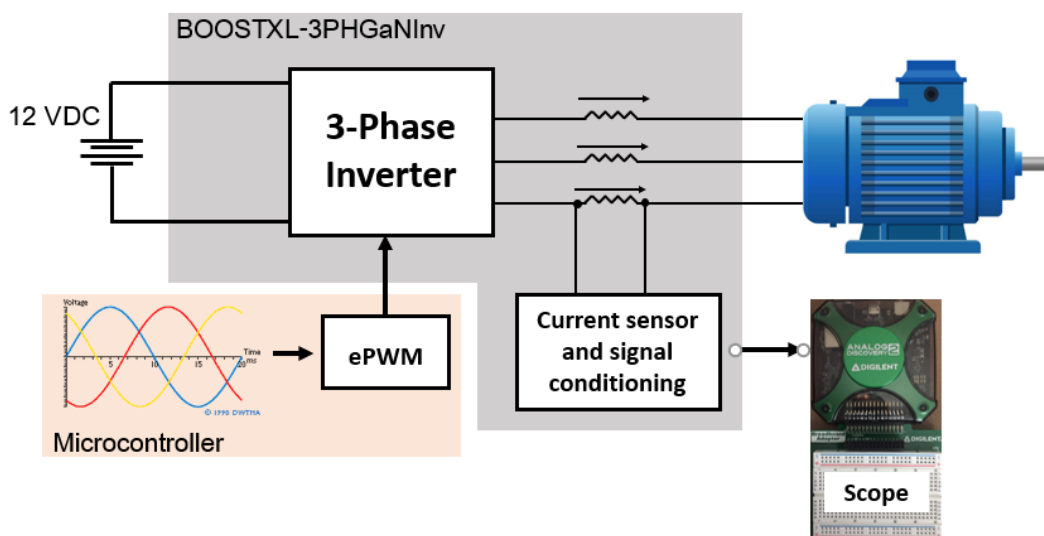

รูปที่ 28 รูปสัญญาณคำสั่งจาก Analog Discovery (รูปด้านบน) และรูปสัญญาณขาออกของวงจรแปลงผันสามเฟสซึ่งผ่านการประมวลผลแล้ว (รูปด้านล่าง)

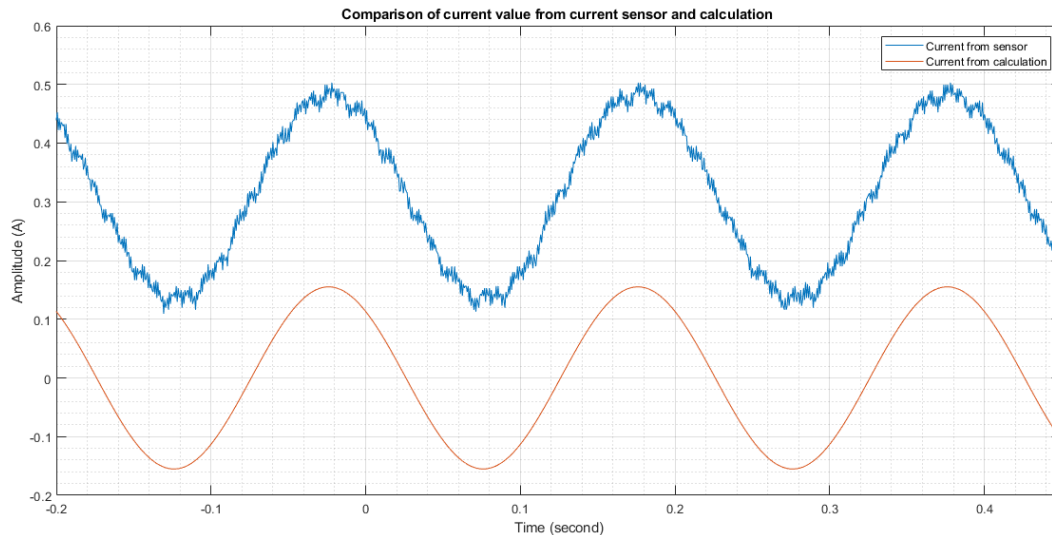
3.4.3 การทำงานของวงจรตรวจวัดกระแส

ภาพรวมวิธีการทดลองการทำงานของวงจรตรวจวัดกระแสเป็นดังรูปที่ 29 โดยเริ่มจากสั่งการทำงานให้วงจรอินเวอร์เตอร์สามเฟสสร้างแรงดันสามเฟสจ่ายให้กับเครื่องจักรไฟฟ้า และใช้ Analog Discovery ในการตรวจวัดแรงดันขาออกจากวงจรตรวจวัดกระแสและนำมาประมวลผลกลับผ่านฟังก์ชันถ่ายโอนของวงจรตรวจวัดกระแสดังสมการที่ 21 ($i_a[A]$)

$$i_A [V] = (-i_a[A] \times 5m\Omega) \times 20 \left[\frac{V}{V} \right] + 1.65 V \quad (21)$$

รูปที่ 29 ภาพขั้นตอนการทำการทดสอบวงจรตรวจวัดกระแส

รูปที่ 30 กราฟเปรียบเทียบค่ากระแสที่ได้จากวงจรตรวจวัดกระแส ($i_a [A]$) (สีน้ำเงิน) และค่ากระแสที่ได้จากการคำนวณ (สีแดง)

ผลการทดลองเป็นดังรูปที่ 30 จะเห็นได้ว่าค่ากระแสที่ได้จากวงจรตรวจวัดกระแสมีค่าแตกต่างจากค่าที่ได้จากการคำนวณค่อนข้างมาก อันเนื่องมาจากพจน์ค่าคงที่ $+1.65$ ในสมการที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงตามสภาพแวดล้อม ณ ขณะทำการทดลอง ดังนั้นเพื่อความแม่นยำมากยิ่งขึ้นในการตรวจวัดกระแส ก่อนการใช้งานจึงควรมีการตรวจจับค่าคงที่ดังกล่าว ณ สภาพแวดล้อมที่ทำการทดลอง (ขณะไม่มีกระแสไหล) เพื่อลดความผิดพลาดจากค่าคงที่ดังกล่าว แต่อันเนื่องมาจากเวลาที่จำกัด ผู้จัดทำจึงยังไม่ได้พัฒนาแก้ไขในประเด็นดังกล่าว ซึ่งหากประเด็นดังกล่าวถูกทำการแก้ไขแล้ววงจรตรวจวัดกระแสจะสามารถทำงานได้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น

4. บทสรุป

4.1 สรุปผลการดำเนินการ

ในระดับของการจำลองระบบด้วยโปรแกรม MATLAB/Simulink (Model-in-Loop; MIL) รวมไปถึงการทำ Processor-in-Loop (PIL) มีผลลัพธ์ตรงไปตามทฤษฎีดังแสดงในหัวข้อ 3.1 และ 3.2 ผู้จัดทำจึงพัฒนาต่อมาสู่การทดลองการทำงานของระบบจริง โดยเริ่มต้นจากการพัฒนาองค์ประกอบพื้นฐานต่างๆ ที่ระบบต้องใช้ในการทำงาน เช่น วงจรตรวจวัดกระแสและแรงดัน วงจรอินเวอร์เตอร์สามเฟส เป็นต้น ซึ่งมีผลการทดลองที่สามารถยืนยันได้ว่าองค์ประกอบพื้นฐานต่างๆ สามารถทำงานได้อย่างถูกต้องดังแสดงในหัวข้อ 3.3 และ 3.4

แต่อันเนื่องมาจากแผ่นพื้นที่เก็บพลังงานมีการพัฒนาสำหรับเครื่องจักรไฟฟ้ากระแสตรงเท่านั้น ส่งผลให้ไม่สามารถทำการทดลองการทำงานของระบบจริงได้ ถึงแม้ว่าวัตถุประสงค์หลักของโครงการจะไม่สามารถประสบความสำเร็จ แต่โครงการนี้ได้พัฒนาและออกแบบองค์ประกอบพื้นฐานต่างๆ ของระบบไว้ทั้งหมด

ดังนั้นผู้จัดทำจึงหวังว่าเมื่อมีการพัฒนาแผ่นพื้นเก็บพลังงานมีการพัฒนาสำหรับเครื่องจักรไฟฟ้า ซึ่งโครนิสชนิดแม่เหล็กถาวรแล้ว โครงการนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาต่อไปในอนาคต

4.2 ข้อเสนอแนะ

จากประเด็นที่กล่าวไว้ในหัวข้อ 3.1 ในเรื่องหากเมื่อเปรียบเทียบกับกำลังขาเข้าทางกลซึ่งมาจากแรงจากการเหยียบของมนุษย์ กำลังขาออกดังกล่าวจะไม่ใช้กำลังขาออกที่สูงที่สุด เนื่องจากอัลกอริทึมการติดตามจุดทำงานสูงสุด เพียงแต่ทำการชดเชยกำลังสูญเสียทางไฟฟ้าให้มีค่าน้อยที่ ไม่ได้มีการชดเชยกำลังสูญเสียทางกลให้มีค่าน้อยที่สุด ซึ่งเป็นประเด็นที่สามารถพัฒนาต่อไปได้อีกในอนาคต

และจากประเด็นที่กล่าวไว้ในหัวข้อ 3.4.3 ในเรื่องของความไม่แน่นอนของค่าคงตัวของวงจรตรวจวัดกระแส ส่งผลให้เกิดค่าความผิดพลาดของกระแสที่ตรวจวัดได้ ดังนั้นในอนาคตหากมีการพัฒนาต่อ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาเพิ่มเติมในส่วนนี้ โดยการตรวจวัดค่าคงตัวดังกล่าวก่อนที่ระบบจะเริ่มต้นการทำงาน

5. กิตติกรรมประกาศ

โครงการฉบับนี้สำเร็จได้ เนื่องจากได้รับความกรุณาจาก รศ. ดร.สุรพงศ์ สุวรรณกวิน ผู้ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการของข้าพเจ้าที่กรุณาให้คำปรึกษา ให้ข้อคิดต่างๆ อันเป็นประโยชน์ในการทำโครงการและการทำงานในอนาคต ส่งผลให้ผู้จัดทำสามารถทำโครงการได้สำเร็จจุลวงได้ จึงต้องขอขอบพระคุณอาจารย์เป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณคณะวิศวกรรมศาสตร์ ภาควิศวกรรมไฟฟ้า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้กรุณาสับสนุนทุนในการทำโครงการฉบับนี้ และอนุญาตให้ใช้อุปกรณ์ รวมไปถึงพื้นที่ในการทำโครงการฉบับนี้เช่นกัน

ขอขอบคุณพีธีนิติปริญาโท นายศตยสาร พิตรพิบูลย์วงศ์ ที่ได้ให้คำแนะนำในส่วนของการทดสอบการทำงานของบอร์ดไมโครคอนโทรลเลอร์ผ่าน Embedded Coder Support Package for Texas Instrument C2000 Processors ด้วยโปรแกรม MATLAB/Simulink ส่งผลให้ผู้จัดทำสามารถทำความเข้าใจการทำงานในส่วนนี้ได้อย่างรวดเร็ว

ขอขอบคุณนิติปริญาตรี นายณัฐวุฒิ คุ่มปานอินทร์ ที่คอยให้คำปรึกษา และช่วยเหลือในการทำโครงการฉบับนี้ ตลอดถึงให้คำชี้แนะในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำโครงการ

นายคณัสนันท์ จันทรภักดี

พฤษภาคม 2564

6. เอกสารอ้างอิง

- [1] ชนุดม อยู่เวียงไชย, พัสกร กริโภาค และพิมพ์ศลิษา เชนฐชาติตรี, “แผ่นพื้นเก็บพลังงาน,” ปรินญา นิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2562.
- [2] Asst. Prof. Surapong Suwankawin, Ph.D. "Chapter 4 Modeling and Control of Surface Permanent Magnet Synchronous Motor," presented to 2102-543, Faculty of Engineering, Chulalongkorn University. [PowerPoint slides].
- [3] Asst. Prof. Surapong Suwankawin, Ph.D. "Chapter 3 Space Vector Representation," presented to 2102-543, Faculty of Engineering, Chulalongkorn University. [PowerPoint slides].
- [4] S. P. Koko, K. Kusakana, and H. J. Vermaak, "Permanent magnet synchronous generator model," in *Micro-hydrokinetic river system modelling and analysis as compared to wind system for remote rural electrification*. Central University of Technology, [online document], 2015. Available: ScienceDirect, <http://www.sciencedirect.com> [Accessed: Sep 21, 2020].
- [5] K. Tse and H. Chung, "MPPT for Electromagnetic Energy Harvesters Having Nonnegligible Output Reactance Operating Under Slow-Varying Conditions", *IEEE Transactions on Power Electronics*, vol. 35, no. 7, pp. 7110-7122, 2020. [Accessed: Sep 25, 2020].
- [6] Asst. Prof. Surapong Suwankawin, Ph.D. "Chapter 3 DC-AC Converter (Inverter)," presented to 2102-446, Faculty of Engineering, Chulalongkorn University. [PowerPoint slides].
- [7] V. Bobek, "PMSM Electrical Parameters Measurement", *Nxp.com*, 2020. [Online]. Available: <https://www.nxp.com/docs/en/application-note/AN4680.pdf>. [Accessed: Nov 16, 2020].
- [8] Texas Instruments, "TMS320F28004X Real-Time Microcontrollers Technical Reference Manual," Reference Guide SPRUI33D, Nov. 2015 [Revised Sep. 2020].
- [9] Texas Instruments, "48-V, 10-A, High-Frequency PWM, 3-Phase GAN Inverter Reference Design for High-Speed Motor Drive." Reference Guide TIDUCE7B, Nov. 2016 [Revised Apr. 2017].

7. ภาคผนวก

7.1 ภาคผนวก ก.

ในส่วนนี้จะเป็ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการวัดค่าตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องของเครื่องจักรไฟฟ้าซึ่งโครนัสชนิดแม่เหล็กถาวรเพื่อใช้ประกอบในการวิเคราะห์แบบจำลอง โดยมีตัวแปรที่สำคัญ ได้แก่ ขั้วของเครื่องจักรไฟฟ้าและรูปคลื่นของแรงเคลื่อนเหนี่ยวนำภายใน, ความต้านทานขดลวดสเตเตอร์, สเปซเวกเตอร์ของความเหนี่ยวนำขดลวดสเตเตอร์บนแกนอ้างอิงดีคิวและค่าคงตัวของแรงเคลื่อนเหนี่ยวนำภายใน

1. ขั้วของเครื่องจักรไฟฟ้าและรูปคลื่นของแรงเคลื่อนเหนี่ยวนำภายใน

สามารถระบุได้โดยตรวจจ็รูปคลื่นแรงดันขาออกระหว่างขั้วขาออกของเครื่องจักรไฟฟ้าในการหมุนตัวต้นกำลัง 1 รอบและนำมาวิเคราะห์ เนื่องจากบริเวณขั้วของแม่เหล็กถาวรจะเป็นบริเวณที่มีค่าฟลักซ์แม่เหล็กสูงที่สุด ซึ่งค่าแรงเคลื่อนเหนี่ยวนำภายในจะมีค่าสูงสุดด้วยเช่นกัน จึงสามารถตรวจสอบขั้วของเครื่องจักรไฟฟ้าได้จากจำนวนยอดลูกคลื่นของรูปคลื่นแรงดันที่ตรวจวัดได้พร้อมกับสามารถระบุรูปคลื่นของแรงเคลื่อนเหนี่ยวนำภายในได้เช่นกัน ผลการทดสอบได้ว่าแรงดันมีรูปคลื่นเป็นคลื่นรูปไซน์และมีจุดที่แรงดันมีค่าสูงที่สุดและต่ำที่สุดอยู่ 12 จุด ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าเครื่องจักรไฟฟ้าซึ่งโครนัสเครื่องนี้มีจำนวนขั้ว 6 คู่และมีแรงเคลื่อนเหนี่ยวนำเป็นคลื่นรูปไซน์

2. ความต้านทานขดลวดสเตเตอร์

สามารถทำได้โดยวัดค่าความต้านขดลวดสเตเตอร์ระหว่างขั้วขาออกของเครื่องจักรไฟฟ้า และเนื่องจากเป็นความต้านทานที่วัดได้ระหว่างเฟส ดังนั้นค่าที่ได้จึงมีค่าเป็นสองเท่าของความต้านทานขดลวดสเตเตอร์

3. สเปซเวกเตอร์ของความเหนี่ยวนำขดลวดสเตเตอร์บนแกนอ้างอิงดีคิว

เนื่องจากค่า L_d และ L_q ประกอบไปด้วยผลของค่าความเหนี่ยวนำสองส่วนได้แก่ ค่าความเหนี่ยวนำตัวเองและค่าความเหนี่ยวนำร่วม ดังนั้นเพื่อพิจารณาผลของค่าความเหนี่ยวนำร่วม จึงทำลัตวงจรระหว่างสองเฟสและทำการวัดใช้มิเตอร์วัดค่า (RLC meter) ทำการวัดระหว่างจุดที่ลัตวงจรดังกล่าวกับอีกหนึ่งเฟสที่เหลืออยู่ และเนื่องจากพิจารณาว่าเครื่องกำเนิดไฟฟ้าเป็นชนิดโรเตอร์ทรงกระบอก (Non-salient pole) ซึ่งจะมีค่า L_d และ L_q ที่เท่ากัน

4. ค่าคงตัวของแรงเคลื่อนเหนี่ยวนำภายใน

ผู้จัดทำทำการหาค่าโดยประมาณของค่าคงตัวของแรงเคลื่อนเหนี่ยวนำภายในของเครื่องจักรไฟฟ้าจากข้อมูลของเครื่องกำเนิดไฟฟ้าจากผู้จัดจำหน่าย โดยสามารถคำนวณได้จากสมการที่ 26

$$K = \frac{V_{out,max,peak}}{\sqrt{3}\omega_{e,max}} \quad (26)$$

และตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแผ่นพื้นเก็บพลังงานและเครื่องจักรไฟฟ้าซึ่งโครนัสชนิดแม่เหล็กถาวรแสดงดังตารางที่ 2 และ 3 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ตารางแสดงค่าตัวแปรทางกลที่เกี่ยวข้องกับแผ่นพื้นเก็บพลังงาน [1]

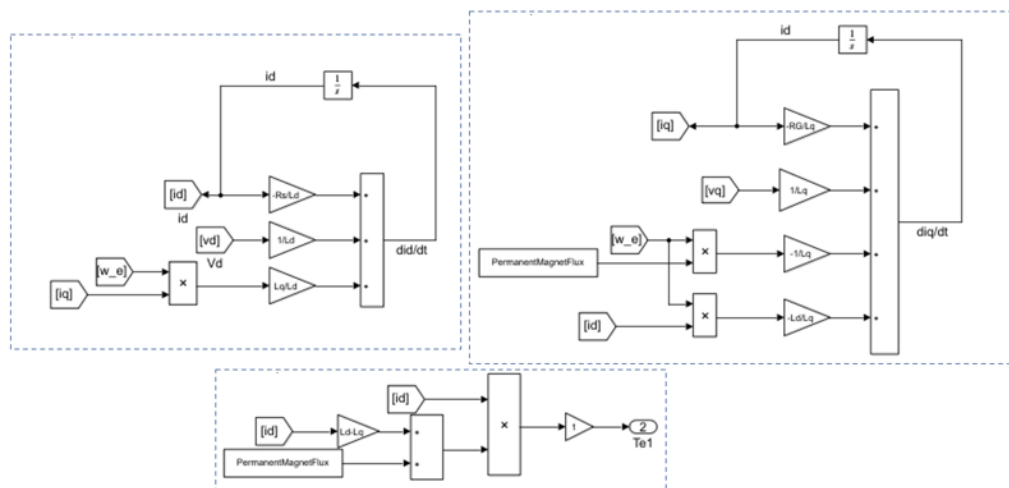
ตัวแปร	ปริมาณ
Thrust Bearing Diameter (D_{thrust})	8 mm
Lead (l)	1 cm
Mass (m)	2.16 kg
Moment of inertia of bevel gear (1ea) (J_g)	$8.6756 \times 10^{-7} \text{ kgm}^2$
Moment of inertia of lead screw (J_l)	$2.5536 \times 10^{-7} \text{ kgm}^2$
Lead angle	45 degree
Spring Coefficient (k)	40,000 N/m
Damping Coefficient (d)	2,000 Ns/m
Friction Coefficient (μ)	0.21

ตารางที่ 3 ตารางแสดงค่าตัวแปรที่เกี่ยวข้องของเครื่องจักรไฟฟ้าซิงโครนัสชนิดแม่เหล็กถาวร

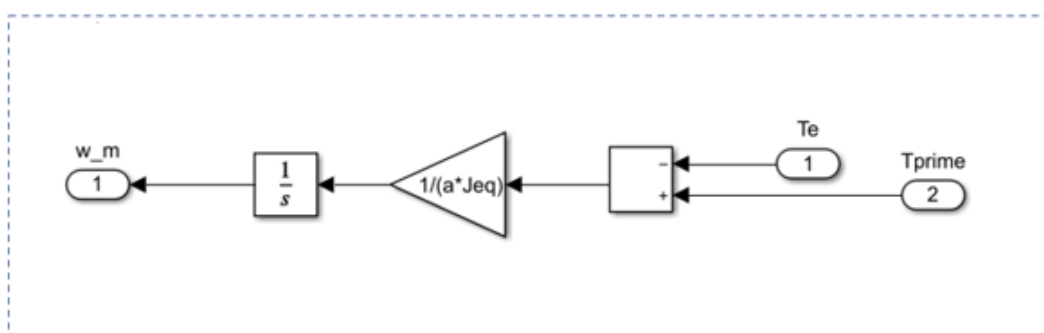
ตัวแปร	ปริมาณ
ค่าความต้านทานของขดลวดสเตเตอร์ (R_s)	32.23 Ω
ค่าความเหนี่ยวนำของขดลวดสเตเตอร์ (L_s)	11.3 mH
ค่าความเหนี่ยวนำของขดลวดสเตเตอร์บนแกนอ้างอิงดี (L_d)	16 mH
ค่าความเหนี่ยวนำของขดลวดสเตเตอร์บนแกนอ้างอิงคิว (L_q)	16 mH
ฟลักซ์แม่เหล็กของแม่เหล็กถาวร	0.009 Wb
จำนวนคู่ขั้ว	6 คู่

7.2 ภาคผนวก ข.

ในส่วนนี้จะเป็นการแสดงบล็อกไดอะแกรมขององค์ประกอบต่างๆ ภายในแบบจำลองของระบบด้วยโปรแกรม MATLAB/Simulink

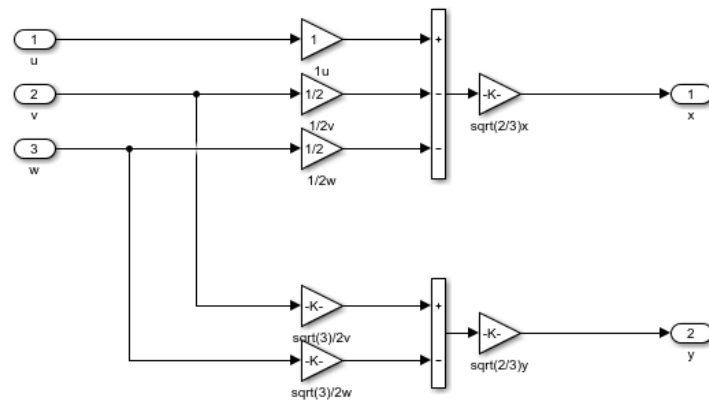

รูปที่ 31 แผนภาพไดอะแกรมของแบบจำลองเครื่องจักรไฟฟ้าซิงโครนัสชนิดแม่เหล็กถาวรบนแกนอ้างอิง d-q

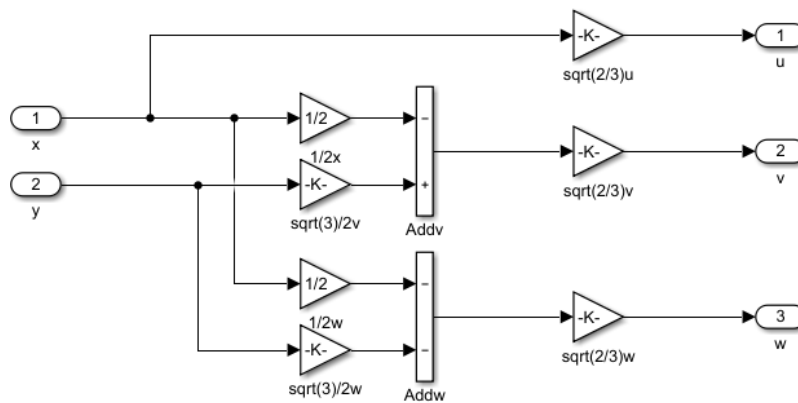

รูปที่ 32 แผนภาพไดอะแกรมของระบบคู่ควบ (Coupling) ระหว่างแผ่นเก็บพลังงานและเครื่องจักรไฟฟ้า

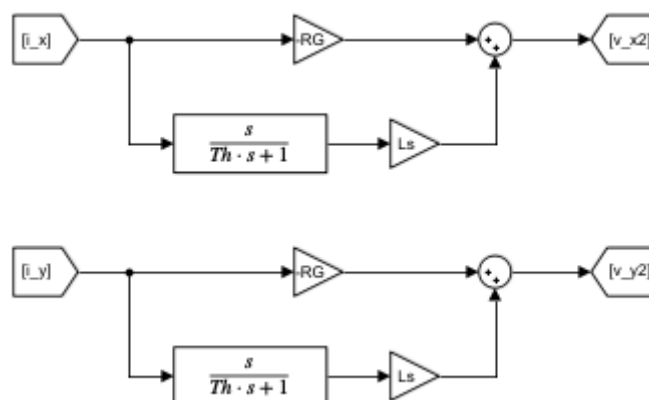
3 / 2 Transformation

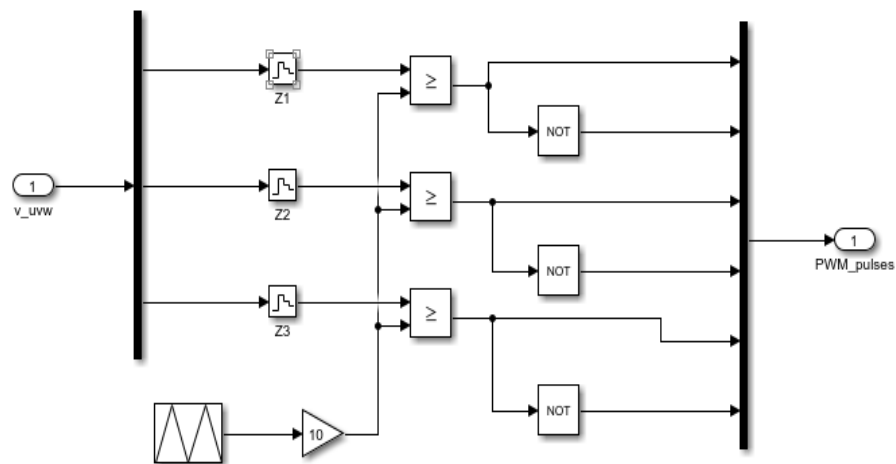
รูปที่ 33 แผนภาพไดอะแกรมของการแปลงภาพของคลาร์กซ์ (Clarke's Transformation)

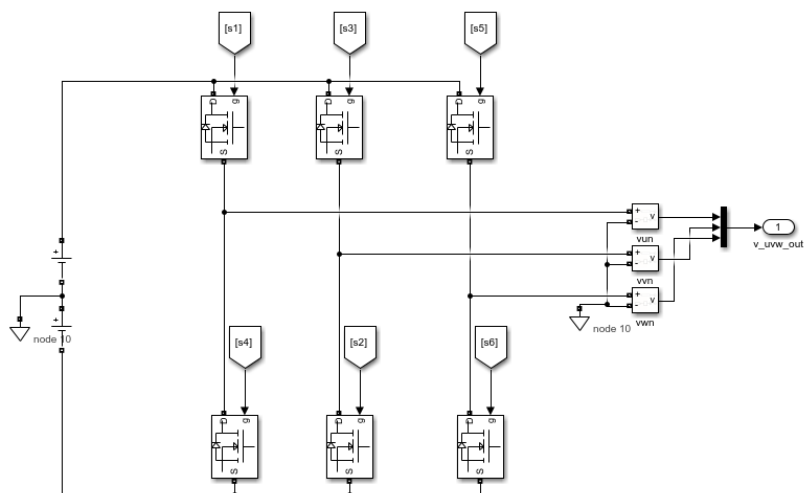
รูปที่ 34 แผนภาพไดอะแกรมของการแปลงภาพผกผันของคลาร์กซ์ (Inverse Clarke's Transformation)

รูปที่ 35 แผนภาพไดอะแกรมของอัลกอริทึมการติดตามจุดทำงานสูงสุด

รูปที่ 36 แผนภาพไดอะแกรมการทำงานของอัลกอริทึมเทคนิคการสร้างสัญญาณโดยการปรับความกว้างพัลส์

รูปที่ 37 แบบจำลองวงจรอินเวอร์เตอร์สามเฟสโดยใช้โปรแกรม MATLAB/Simulink

7.3 ภาคผนวก ค.

ในส่วนนี้จะเป็นการแสดงโปรแกรมซึ่งทำหน้าที่ในการคำนวณค่าวัฏจักรงานในแต่ละคาบการสวิตช์ซึ่งใช้ในการทดลองหัวข้อ 3.3 และ 3.4.2 โดยโปรแกรมหักด้วยประกอบไปด้วยโค้ด 3 ส่วน ได้แก่

1. Data_preparation.m ซึ่งทำหน้าที่ในการแบ่งช่วงระหว่างช่วงที่สวิตช์เปิดและปิด โค้ด MATLAB แสดงดังรูปที่ 38
2. Dutycycle_calculation.py ซึ่งทำหน้าที่ในการคำนวณวัฏจักรงานของแต่ละคาบการสวิตช์ โค้ด Python แสดงดังรูปที่ 39

3. Data_plot.m ซึ่งทำหน้าที่ในการพล็อตกราฟแสดงค่าที่ได้จากการคำนวณ โค้ด MATLAB แสดงดังรูปที่ 40

```
% File location
location = 'Insert_File_location';
data_file = 'Insert_File_name';

% Data preparation
x = readtable(append(location, data_file));
t = x.('Var1') (131234:151234,:); % time
epwm_result = x.('Var3') (131234:151234,:); % PWM output

% Calculation
epwm_sign = sign(double(int16(epwm_result)));
result = t.*epwm_sign; % ON/OFF time divider

% Import data
fid = fopen(append(location, 'time.txt'),'w');
T = table(result(:,1));
writetable(T, append(location, 'time.txt'), 'WriteVariableNames', 0);
fclose(fid);

fid = fopen(append(location, 'time_default.txt'),'w');
T = table(t(:,1));
writetable(T, append(location, 'time_default.txt'), 'WriteVariableNames', 0);
fclose(fid);
```

รูปที่ 38 โค้ด MATLAB ส่วนของ Data_preparation.m

```
f = open('time.txt','r')
f2 = open('time_default.txt','r')

time = f.read().splitlines()
time_default = f2.read().splitlines()

def find_duty(time, time_default):
    zero_index = time.index('0')
    for i in range(zero_index, len(time)):
        if time[i] != '0':
            nonzero_index = i
            break
    t_on =
float(time_default[zero_index-1])-float(time_default[0])
    t_off =
float(time_default[nonzero_index-1])-float(time_default[zero_index])
    duty_cycle = t_on/(t_on+t_off)
    del time_default[0:nonzero_index]
    del time[0:nonzero_index]
    return (duty_cycle, time_default, time)

while len(time) != 0:
    ans = find_duty(time, time_default)
    time = ans[2]
    time_default = ans[1]
    f3 = open('result.txt','a')
    f3.write(str(ans[0])+'\n')
    f3.close()
```

รูปที่ 39 โค้ด Python ส่วนของ Dutycycle_calculation.py

```

% File location
location = 'Insert_File_location';
data_file = 'Insert_File_name';

% Read data file
x = readtable(append(location, 'result.txt'));
x2 = readtable(append(location, data_file));
x3 = readtable(append(location, 'time_default.txt'));

% Calculation output signal
Vdc = 12; %volt
duty_cycle = x.('Var1');
Amplitude = duty_cycle.*Vdc;

t = x3.('Var1');
t_interval = (t(end)-t(1))/length(duty_cycle);
time_amplitude = t(1) : t_interval : t(end)-t_interval;

% Input signal
input_signal = x2.('Var2') (1:1234:151234,:);
time_input = x2.('Var1') (1:1234:151234,:);

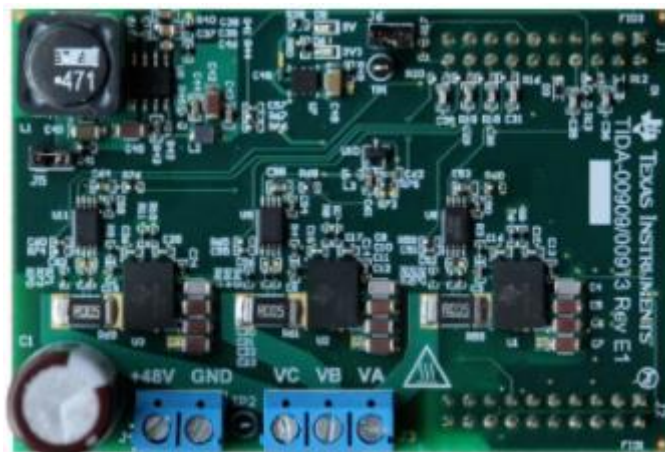
%Comparison plot
figure();
subplot(211);
plot(time_input, input_signal);
legend('Input signal');
%hold on;
subplot(212);
plot(time_amplitude, Amplitude, 'linewidth',2);
legend('Processed switching signal');
ylim([2 12]);

```

รูปที่ 40 โค้ด MATLAB ส่วนของ Data_plot.m

7.4 ภาคผนวก ง.

7.4.1 บอร์ด TI BOOSTXL-3PhGaNIInv

รูปที่ 41 บอร์ด TI BOOSTXL-3PhGaNIInv EVM [9]

เป็นบอร์ดซึ่งทำหน้าที่เป็นวงจรอินเวอร์เตอร์สามเฟส วงจรตรวจจับกระแสและวงจรตรวจจับแรงดันให้กับระบบ ลักษณะของบอร์ดแสดงดังรูปที่ 41 รายละเอียดเบื้องต้นเกี่ยวกับบอร์ดและ Pin labeling แสดงดังตารางที่ 4, 5 และ 6

ตารางที่ 4 ตารางแสดงรายละเอียดเบื้องต้นของบอร์ด TI BOOSTXL-3PhGaNInv EVM [9]

PARAMETER	TYPICAL VALUE	COMMENTS
DC input voltage	48 V (12 to 60 V)	80-V absolute max
Maximum three-phase output current	$7A_{RMS}$ ($10A_{V_{CE,DC}}$) per phase	See Figure 51 for maximum three-phase output current versus ambient temperature with natural convection
Maximum input power	400 W (at 48 V)	—
Power FET type	GaN technology	Half-bridge power module with integrated high-side and low-side gate drivers (LMG5200)
PWM switching frequency	40 to 100 kHz	—
PWM deadband	12.5 ns	—
Maximum efficiency at 100-kHz PWM	98.5%	At 400-W input power
Phase currents sense and amplifier	5-mΩ shunt per INA240	Differential, non-isolated current sense amplifier with 20 V/V and enhanced PWM rejection (INA240) ⁽¹⁾
Phase current maximum range	±16.5 A	Scaled to 0 to 3.3 V; inverted with 1.65-V bias
Phase current accuracy (–25°C to 85°C)	±0.5% (uncalibrated), ±0.1% (calibrated)	Over nominal range ±10 A; one-time calibration of offset and gain at 25°C
EMI input and output filter	External	—
PCB layer stack	Four-layer, 70-μm copper	—
PCB size	53.4 mm × 78.9 mm	Dimensions in mil: 2105 mil × 3107 mil
Temperature range	–40°C to 85°C	See Figure 51 for maximum three-phase output current versus ambient temperature with natural convection
PCB over-temperature alert	> 85°C	Configurable from 70°C to 85°C (TMP302B)
Interface-to-host processor	Ti BoosterPack compatible	Refer to Table 2 and Table 3 for pin assignment
3.3-V supply current for LaunchPad	300 mA or 500 mA (max), see Section 2.1	Jumper option (J3) to provide 3.3-V supply for C2000™ MCU LaunchPad™

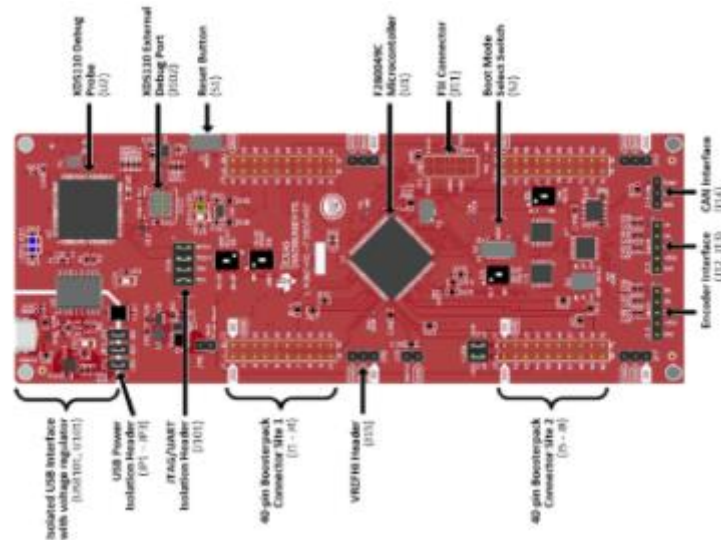
ตารางที่ 5 ตารางแสดง J1 Pin labeling ของบอร์ด TI BOOSTXL-3PhGaNInv EVM [9]

PIN	SIGNAL	I/O (3.3 V)	PIN	SIGNAL	I/O (3.3 V)
J1-1	3.3-V supply (optional)	O or NC (jumper selectable)	J1-2	NC	—
J1-3	NC	—	J1-4	GND	GND
J1-5	NC	—	J1-6	VDC	O (0 to 3.3 V) ⁽¹⁾
J1-7	NC	—	J1-8	VA	O (0 to 3.3 V) ⁽¹⁾
J1-9	NC	—	J1-10	VB	O (0 to 3.3 V) ⁽¹⁾
J1-11	VREF	O (3.3 V, 10 ppm)	J1-12	VC	O (0 V to 3.3 V) ⁽¹⁾
J1-13	NC	—	J1-14	IA	O (0 to 3.3 V)
J1-15	NC	—	J1-16	IB	O (0 to 3.3 V)
J1-17	NC	—	J1-18	IC	O (0 to 3.3 V)
J1-19	NC	—	J1-20	VREF	O (3.3 V, 10 ppm/K)

ตารางที่ 6 ตารางแสดง J1 Pin labeling ของบอร์ด TI BOOSTXL-3PhGaNInv EVM [9]

PIN	SIGNAL	I/O (3.3 V)	PIN	SIGNAL	I/O (3.3 V)
J2-1	PWM A (high-side)	I (10k PD)	J2-2	GND	GND
J2-3	PWM A (low-side)	I (10k PD)	J2-4	NC	—
J2-5	PWM B (high-side)	I (10k PD)	J2-6	NC	—
J2-7	PWM B (low-side)	I (10k PD)	J2-8	NC	—
J2-9	PWM C (high-side)	I (10k PD)	J2-10	NC	—
J2-11	PWM C (low-side)	I (10k PD)	J2-12	NC	—
J2-13	/PCB OT alert	O (open drain, 10k PU)	J2-14	NC	—
J2-15	NC	—	J2-16	/PWM enable (active low)	I (10k PU)
J2-17	NC	—	J2-18	NC	—
J2-19	NC	—	J2-20	NC	—

7.4.2 บอร์ด TI C2000 LAUNCHXL-F280049C

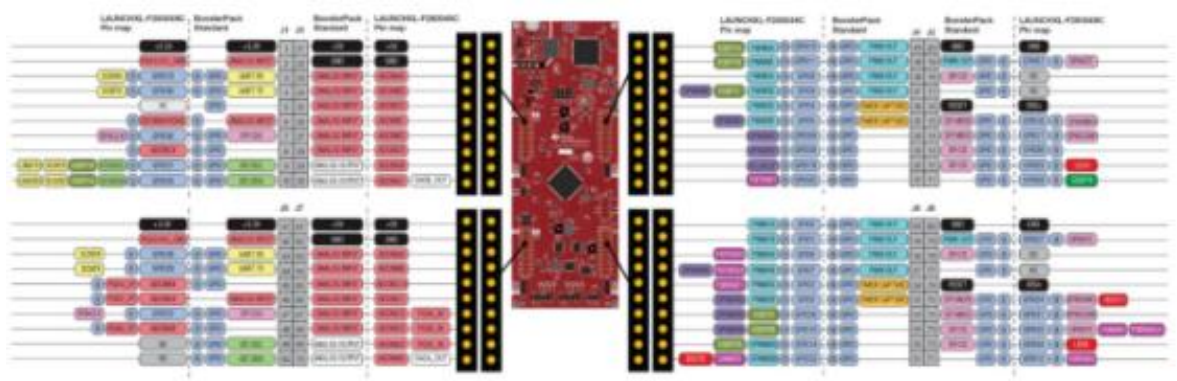

รูปที่ 42 บอร์ด TI C2000 LAUNCHXL-F280049C [8]

เป็นบอร์ดซึ่งทำหน้าที่เป็นไมโครคอนโทรลเลอร์ให้กับระบบแสดงดังรูปที่ 42 โดยสามารถออกแบบการทำงานผ่านโปรแกรม MATLAB/Simulink โดยใช้ Embedded Coder Support Package for Texas Instrument C2000 Processors ในการพัฒนา โดยข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับบอร์ดและ pin labeling แสดงดังตารางที่ 7 และรูปที่ 43 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ตารางแสดงข้อมูลเบื้องต้นของ TI C2000 LAUNCHXL-F280049C [8]

Parameter	Value
Board Supply Voltage	5 V _{DC} from one of the following sources: • Debug USB (USB101) USB Micro-B cable connected to PC or other compatible power source. • BoosterPack 1 • BoosterPack 2 • Auxiliary power connectors
Dimensions	6.15 in x 2.3 in x .425 in (15.62 cm x 5.84 cm x 10.8 mm) (L x W x H)
Break-out Power Output	• Optional 5 V_{DC} to BoosterPacks, current limited by LMR62421. Nominal rating 2.1 Amps. Board input power supply limitations may also apply. • 3.3 V_{DC} to BoosterPacks, limited by output of TPS79601 LDO. This 3.3-V plane is shared with on-board components. Total output power limit of TPS79601 is 1 Amp.
Assumed Operating Conditions	This kit is assumed to run at standard room conditions. The EVM should run at approximately standard ambient temperature and pressure (SATP) with moderate-to-low humidity.

รูปที่ 43 ภาพแสดง Pin labeling ของบอร์ด TI C2000 LAUNCHXL-F280049C [8]